

NYKYAJAN KYSYMYKSIÄ

SISÄLLYS:

LUKIJALLE

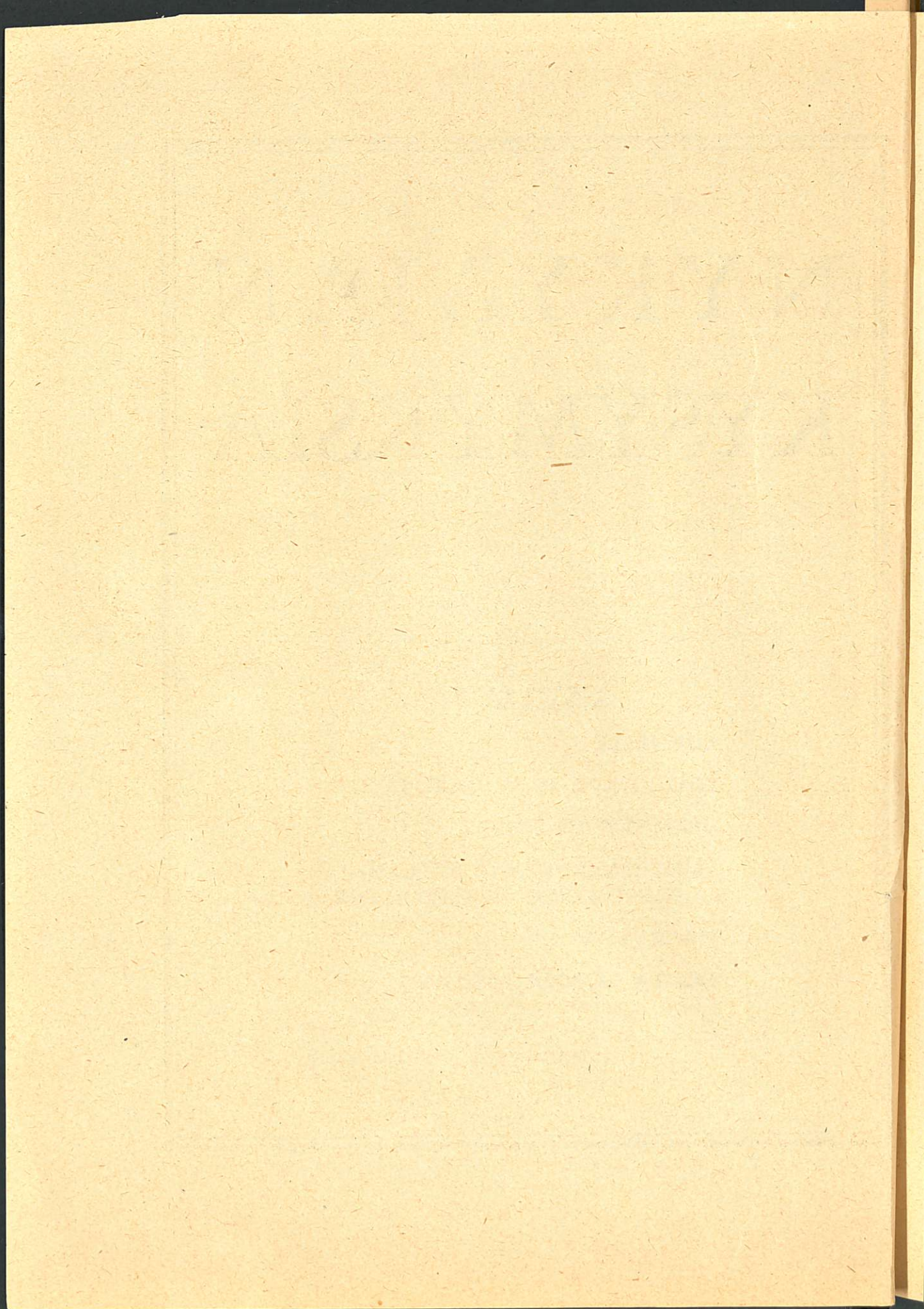
EDUSKUNTA JA UUDISTUSTYÖ

VIIMEISET RIKOKSET

**ELINTARVEKYSYMYS VALLAN-
KUMOUKSEN AIHEUTTAJANA**

MAAKYSYMYS

JÄRJEN SANOJA ASEISTA



Lukijalle!

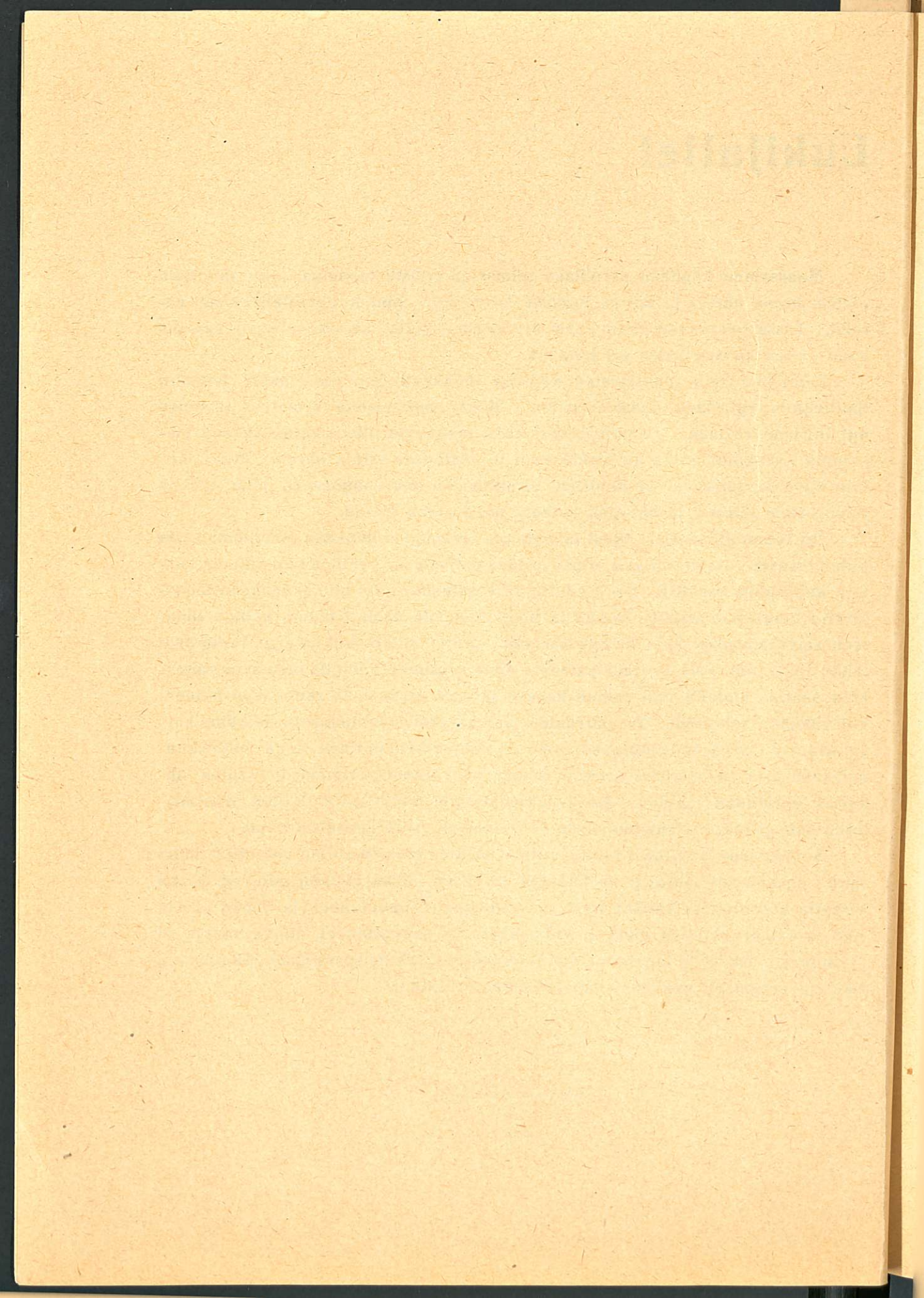
Maassamme käydään parhaillaan julmaa ja veristä taistelua, joka päivittäin nielee monia uhreja ja tahraa lumiset kenttämme omien kansalaistemme verellä. Tässä taistelussa eivät kaksi eri kansallisuutta taistele toisiaan vastaan vaan yhden kansan kaksi eri luokkaa.

Luokkataistelu maassamme kehittyi luokkavihaksi, joka äkkiä leimahti ilmiliikkiin sytyttäen kansalaissodan. Kaksi suomalaista armeijaa taistelee nyt toisiaan vastaan. Taistelut ovat tähän mennessä olleet enimmäkseen pienempiä kahakoita, jotka kuitenkin ovat jo riistäneet satoja uhreja. Mutta milloin hyvänsä saattavat ne kehittyä hirvittäväksi murhaamiseksi, joka tuhoaa tuhansittain ihmisiä ja hävittää kaiken, mikä eteen sattuu.

On luonnollista ettei tämä taistelu ole syntynyt kenenkään nimenomaisesta kiihotuksesta. Itsetietoisesti, olosuhteiden pakosta on eri luokkien välinen taistelu kehittynyt sodaksi. On jouduttu sille asteelle, ettei kumpanenkaan taistelevista luokista, omistava luokka ja köyhälistö ole nähnyt muuta keinoa tilanteen selvittämiseksi kuin tarttua aseisiin. Mutta mitkä ovat ne syyt, jotka ovat tähän johtaneet, sillä erittäin painavia syitä täytynee kai olla olemassa ennenkuin saattaa ajatella, että saman kansan jäsenet eivät enää rauhallisoin keinoin voi välejänsä selvittää. Ymmärrämme kaikki, että maailmansota kaikkine kärsimyksineen sekä työväenluokkamme monikymmenvuotinen sekä yhteiskunnallisesti että aineellisesti sorrettu asema ovat olleet perimmäisinä syinä nykyisen kurjuuden syntyyn. Mutta lukemattomia muita syitä on ollut olemassa, jotka synnyttivät vallankumouksen ja lietsoivat esille kansalaissodan.

Seuraavassa koettavat eri kirjoittajat selittää tosiseikkoihin nojautuen näitä syitä. Erikoisesti tahtovat he kääntyä sellaisen laajan yleisön puoleen, jonka katsetta kiihottuneet vaistot eivät ole kokonaan sumentaneet ja jonka mieltä viha ja katkeruus eivät vielä kivenkovaksi ole paaduttaneet, jonka ajatus ei yksinomaan askartele tapahtuneiden julmuuksien pohtimisessa vaan, joka pystyy vielä syventymään nykyisten tapahtumien alkusyihin.





Eduskunta ja uudistus- työ.

Suomi on tähän saakka kuulunut niihin maihin, joiden on täytynyt alistua vieraiden käskettäväksi. Voimakkaammat naapurit ovat vuorotellen maassamme pitäneet isäntävaltaa käsissään, säätäneet lakia ja asetuksia, jotka ovat olleet meille vieraita ja vahingollisia sekä jättäneet säätämättä ja huomioonottamatta sen mitä kansa toivoi ja mitä sen omintakeinen kehitys edellytti. Taloudellisesti jälkeenjääneenä, mutta kuitenkin kehityskykyisenä ja elinvoimaisena maana, jossa maanviljelys ja teollisuus taistelivat johtaja-asemasta keskenään suurteollisuuden pysyessä vielä kehdoissaan, olisi demokratiinen hallitusmuoto ja vapaamielinen yhteiskuntapolitiikka ollut Suomelle luonnostaan lankeevia. Heikko ja vähälukuinen sukuaateli, rahaylimystön puute, keskisäädyn ilmeisesti pikkuporvarillinen luonne, hengellisen säädyn talonpoikainen syntyperä, talonpoikaisväestön tietoisia vapaudenrakkaus sekä luontaisa vastenmielisyys herroja kohtaan ja nopea säätykierto, kaikki tämä tarjosi edellytyksiä hyvinkin kansanvaltaiselle järjestelmälle.

Se keskiaikainen valtiosääntö ja byrokraattinen virkakoneisto, jolla feodalin Ruotsi oli siunannut tyttärensä vakiinnutettiin täällä vielä vuosisadaksi eteenpäin sen kautta, että meidät erään välimerenmaalaisen sotaherran käskystä liitettiin Venäjään. Tzarismi, mustan taantumuksen paras tukipylväs Euroopassa, otti vuorostaan erittäin auliisti turviinsa meidän ruotsalaisen perintömme. Siinä oli kaikki mitä se tarvitsi voidakseen sivistyneellä tavalla, hansikas kädessä alkaa kuristustyön, jonka tarkoituksena oli kokonaisen kansan murhaaminen.

Tässä murhatyössä sai tsarismi parhaan avun suomalaiselta yläluokalta, joka jyrkästi kieltäytyi kajoamasta meidän vanhoilliseen hallitusmuotoomme. Sokeudessaan yläluokka teki siitä jonkinlaisen talismanin, jonka pelonsekaisesta kunnioittamisesta maamme onni muka riippui. Oikein kerskailtiin perustuslakiemme korkealla ijällä. Mutta tämä yläluokkamme sokeus olikin itse asiassa selvintä kaukonäköisyyttä. Kieltäytymällä uudistuksista, pienimmistäkin, voitiin samalla pönkittää omia luokkaetuja. Tämmölisiksi huomasivat ruotsalaiset, että heidän isäntävaltansa maassa olisi ikipäiviksi mennyttä, jos raikkaammat tuulahdukset pääsisivät puhaltamaan yhteiskunnassa. Virkamieslaitoksemme oli edelleen säilytettävä mukavana lepokotina ruotsalaisen herraluokan nuorukaisille, joiden hiukan väljähtänyt verenkierto ei sietänyt liikkoja rasituksia. Suomalainen herraluokka kyllä näpisi, mutta ei kuitenkaan tahtonut kajota itse järjestelmään. Luokkaedut kulkivat siis kaikkialla ennen isänmaan onnea ja sitä sanottiin kuitenkin isänmaallisuudeksi.

Mutta kansa alkoi herätä. Vuosisatain vaihteissa oli maahamme syntynyt jo jonkinlainen suurteollisuus ja sen kintereillä kulki pian uskollisena seuralaisena työväenliike. Kapitalismi alkoi muuttaa entisiä patriarkalisia oloja ja luokkavastakohdat tulivat selvemmin näkyviin. Nyt ei kansaa voitu enää pimittää. Hallitusmuotomme ja hassunkurisen säätyedustuslaitoksen vääryydellisyys tulivat ilmeisiksi syville riveille. Niin voimakkaaksi kävivät uudistusvaatimukset etenkin viimeksimainitun laitoksen suhteen, että kun uudistus lopulta tuli, tapahtui se melkein räjähdysmäisesti. Idästä tulleen painostuksen hetkiseksi lakattua, purkautui kansan tahto ilmi v:n 1905:n yleislakossa sellaisella teholla, että vanha luokkaedustuslaitos romahti, jättäen tilaa todelliselle demokratiselle kansaneduskunnalle.

Tämä oli epäilemättä pitkä askel. Säädyt olivat edustaneet tosiasiallisesti ainoastaan maata ja kapitaalia omistavia luokkia sekä virkamiehiä. Torpparit, maa- ja teollisuustyöntekijät, käsityöläiset sekä pientuottajat olivat olleet sieltä poissuljetut. Se oli siis ollut todellinen luokkaedustuslaitos, jossa omistavat luokat hiljaisessa sovussa häärivät valtion suuren lihapadan ympärillä. Uuteen eduskuntaan oli sensijaan oikeutettu edustajia valitsemaan jokainen Suomen kansalainen, sekä mies että nainen joka ennen vaalivuotta oli täyttänyt 24 vuotta. Selvää oli, että uudesta eduskunnasta oli tuleva valtava taistelutanner köyhälistön ja omistavien luokkain väliselle luokkataistelulle. Se näyttyi todeksi jo ensimmäisissä yleisissä vaaleissa, joissa työtätekevien luokkien puolue, sosialidemokratia valtasi kaksi viidesosaa uuden kamarin sijoista. Entiset valtuutetut kutistuivat mitättömiksi, keskenään toraileviksi ryhmiksi. Köyhälistöllä oli siis täysi syy luottamuksella suhtautua tulevaisuuteen ja odottaa hedelmällistä ja rakentavaa uudistuskautta, jolloin tultaisiin korjaamaan kaikki se, mikä vuosikymmenien kuluessa oli laiminlyöty. Köyhälistömme ei ollut silloin ensinkään kumouksellista. Sen maltillisempaa työväenpuoluetta tuskin voi ajatellakaan. Olihan se maamme ainoa reformipuolue, jolla oli aluksi edessään pitkä sarja puhtaasti porvarillisia parannuksia, Sen oli niinmuodoin saatava puolelleen arat pikkuporvarillisetkin uudistusharrastajat ja taktikka oli myös sen mukaista. Köyhälistön edustajilla oli tosihalu rauhallista, parlamentaarista tietä toteuttaa uudistuspyrkimyksiään koko kansan onneksi.

Mutta toisin oli käyvä. Vallansiirtyminen oli tapahtunut ainoastaan eduskunnassa. Valtiopäiväin ja hallitsijan voimasuhteet pysyivät ennallaan. Porvaristomme salaiseksi tyydytykseksi oli tsaarihallitus ymmärtänyt pidättää itselleen kaikki entiset etuoikeutensa, joiden avulla se mielinmäärin pystyi sekoittumaan maamme sisäisiin asioihin. Nikolaille pelastettiin siis edelleenkin ehdoton veto lainsäädännössä sekä laaja asetusoikeus. Hän piti yhä hallussaan hallintokoneistoa ja valitsi vapaasti neuvonantajansa tarvitsematta kiinnittää huomiota eduskunnan mielipiteeseen. Nämä neuvonantajat olivat edesvastuussa teoistaan ainoastaan hallitsijalle. Ellei ota lukuun muutamia pieniä muutoksia — vuotuisia istuntokausia, oikeutta tehdä hallitukselle kysymyksiä ja puhemiesistön asettamista vaalien kautta — ei valtiopäiväin oikeuksia lisätty.

Tässä asiantilassa piili suuri vaara maamme vastaiselle kehitykselle, sillä valtiojärjestelmä — jossa edustuslaitos on hyvin kansanvaltainen sen valtuuksien ollessa äärimmäisen rajoitetut —

o n e p ä m u o d o s t u m a. Suomessa, jossa oli toteutettava laaja uudistusohjelma tuli sellaisen vaikutus perin turmiolliseksi ja siitä johtavat nykyhetkenkin tapahtumat suuremmaksi osaksi juurensa.

Porvaristomme, joka alussa oli levottomuudella suhtautunut maailman kansanvaltaisimpaan eduskuntaan rauhoittui pian kun huomasi, että sillä oli vahva tuki tsaarihallituksessa. Keisari käytti ahkerasti veto-oikeuttaan estäen voimaanastumasta useita kansan vaatimia ja eduskunnan hyväksymiä lakeja, esim. kieltolaki, työväensuojelulaki, tapaturmavakuutuslaki, kunnallislait ja monet muut. Nämä olivat itse asiassa vielä sangen vaatimattomia yrityksiä köyhälistön kurjan aseman parantamiseksi. Sitä suurempi oli se katkeruus, jolla maamme työtätekevä luokka näki vähäistenkin toiveitensa raukeavan. Yksikamari, tuo korea laitos, jolta niin paljoa odotettiin osoittautuikin olevansa vain kulissi.

Mutta vielä suuremmaksi kasvoi köyhälistömme katkeruus kun se näki millä tyydytyksellä ja salaisella ilolla maan porvaristo suhtautui tähän kansamme oikeuksien polkemiseen. Jumalan kiitos — sanoivat nekin, jotka itse olivat äänestäneet edellämaittuja lakeja — jumalan kiitos, että meillä on keisari. Tämä oli häpeällistä, kaksinkerroin häpeällistä kun tiedettiin, että Pietarissa punottiin juonia joiden tarkoituksena oli valtiopäiväin entistenkin oikeuksin pienentäminen (valtakunnanlainsäädäntö) ja nähtiin miten uusi kuristuskausi teki tuloaan. Ennen isänmaan etua kulki jälleen porvariston oma luokka etu. Eräs vapaamielinen, porvarillinen tiedemies onkin jälkeinpäin rojhennut sanoa suoraan miten asia oli: »Ei riippunut ainoastaan Nikolai II:sta ja hänen muukalaisuudestaan, vaan meidän omista oikeistomiehistämme, että hallitsija eduskuntauudistuksen jälkeen ahkeraan kieläytyi vahvistamasta lakeja, jotka valtiopäivät olivat hyväksyneet ja joiden niinmuodoin oli katsottava vastaavan kansan tahtoa. Oikeistomiehemme vetosivat julkisesti hallitsijaan ja yksityisesti hänen edesvastuuttomiin neuvonantajiansa veto-oikeuden käyttämiseksi valtiopäiväin radikaalisia päätöksiä vastaan, joihin sanottiin sisältyvän kapitaaliaomistavien luokkien laillistettu rosvoaminen.»*)

Tästä oli seurauksena että Suomi jäi pian jälkeen kaikista muista sivistysmaista mitä työväenlainsäädäntöön tulee, jopa yksin Venäjästäkin. Ei edes tsaarihallitus uskaltanut kokonaan laiminlyödä sitä, mitä meidän porvaristomme laiminlöi. Maailman kansanvaltaisimman eduskunnan oikeisto oli maailman taantumuksellisin oikeisto. Levottomuudella näkivät köyhälistön edustajat miten kansan seassa luottamus eduskuntaan ja usko rauhalliseen uudistustyöhön alkoi vähetä.

Tämä ilmiö kuitenkin ei ollut ominainen Suomelle yksinomaan. Se oli havaittavissa muissakin maissa ja johtui siitä että köyhälistön suuri luokkataistelu nyt alkoi joutua kolmanteen ajanjaksoonsa, jonka aikana entinen hidas kulku kohti valtaa tulee kärkeistymään lopulliseksi taisteluksi itse vallasta. Taloudellinen kehitys oli jättiläisaskelin kulkenut eteenpäin ja pakottanut köyhälistönkin muuttamaan menettelytapansa. Se oppi, jota Bernstein, Heine ja monet muut saarnasivat vielä keväällä 1908 tuli sekä teoriassa, että

*) *Nya Argus* 1918 N:o 2: Georg Schaumann: Republikens president.

käytännössä kumotuksi Köyhälistön kasvava voima näytti käyvän yhä uhkaavammaksi hallitseville luokille. Voidakseen edelleenkin hallita täytyi näiden ruveta käyttämään yhä useammin valtio valtaa työväkeä vastaan. Ennen sotaa oli melkein kaikissa maissa (etenkin Englannissa) havaittavissa pyrkimys tehdä hallitus riippumattommaksi parlamentista senmukaan kuin työväen edustajain lukumäärä viimemainitussa kasvoi. Ilmeiseksi kävi, että missäikin työväki pääsisi eduskunnassa enemmistöön siellä tämä eduskunta myös tuhottaisiin. Sentähden muuttuikin sosialidemokratian taktiikka. Ne työväenliikkeen eri muodot, jotka parlamentaarisen ajanjakson jatkuessa pysyivät itsenäisinä (poliittinen liike, ammatillinen liike ja osuustoiminta) ja usein jopa toisilleen vastakkaisina, yhtyvät nyt yhdeksi ainoaksi kokonaisuudeksi.

Näin alkoi käydä Suomessakin, sillä eroituksella vain, että täällä oli kokonaan tuloksitta sivuutettu n. k. toinen eli parlamentaarinen ajanjakso. Aivan vertojaan hakevalla sokeudella oli porvaristomme väkisin pidättänyt työväenliikkeemme normaalin kehityksen ulkopuolella. Että sosialististen edustajain luku kaikesta huolimatta kasvoi joka vaalissa, johtui siitä että nationalistinen pikkuporvaristomme aivan oikein käsitti sosialidemokratian parhaaksi aseeksi tsarismia vastaan. Lukuisa sosialistinen eduskuntaryhmä herätti ulkomaalaistenkin tiedemiesten huomiota. P a n n e k o e k kirjoitti tästä pari vuotta ennen sotaa: »Suomessa ei löydy monilukuista teollisuusproletariaattia; kansanjoukot ovat pienviljelijöitä. Mutta nämä lähettävät lukuisan sosialistisen ryhmän parlamenttiin. 40 % valitsijoista äänestävät sosialidemokratisesti koska ainoastaan sosialismi tarjoaa takuun häikäilemättömästä taistelusta tsaristista sortoa vastaan. Toisissa olosuhteissa eivät nämä talonpojat olisi valinneet sosialisteja.» Niinkutsutut perustuslailliset puolueet, nuorsuomalaiset ja ruotsalaiset ovat aina vaatineet itselleen kaiken kunnian tuosta taistelusta. He ottivat sille jonkinlaisen patentin. Kuitenkin on juuri tuo heidän piintynyt perustuslaillisuutensa, tuo taikauskontapainen kynsin ja hampain kiinniriippuminen kaikessa vanhassa ja aikansa eläneessä tuottanut maallemme korvaamattoman vahingon ja juuri se antoi tsarismille tilaisuuden laillisin keinoin kuristaa kansaamme. Raskaimmin tuo kuristuspolitiikka kohtasi maan työtätekevää luokkaa, jolta se uhkasi riistää viimeisetkin elämisen ja kehittymisen mahdollisuudet. Luonnollista oli, että tsarismi kohtasi Suomen sosialidemokratiassa paljon sitkeämmän ja leppymättömämmän vastustajan kuin sen porvarillisissa puolueissa, joista se usein päinvastoin sai, niinkuin Schaumann osoitti, liittolaisen kansan enemmistön vapaudenpyrkimyksiä vastaan. Mutta työväen taistelu ei ilmennyt suurissa sanoissa ja eleissä vaan se tapahtui hiljaisuudessa. Valistustyön kautta kylvettiin kansaan vapauden rakkautta ja monet ovat ne työläisesitaistelijat, jotka tällöin saivat uhrata vapautensa joutuen keisarivallan aikuisiin tyrmiin ja etäisiin karkoituspaikkoihin.

Raskas ja vaikea oli siis työväen asema ja yhä synkemmältä näytti tulevaisuus.. Taantumus seiso i edessä kuin murtumaton muuri. Ei ollut niinollen kummaa jos kumouksellinen mieliala alkoi voittaa alaa sen joukossa, varsinkin kun se sai virikettä muualta Euroopasta. Syntyi sitten maailmansota. Imperialistiset hallitukset käyttivät sitä hyväkseen ja panivat kaikissa sotaikäyvisä maissa toimeen vallankaappauksia. Sotatila ja sensuuri tukkivat tyytymättömien suut ja pakkomääräykset sitoivat ammatillista liikettä. Raha- ja liikemaailmassa vallitsi tosin lyhytaikainen nousukausi, mutta pian oli käyvä selväksi, että kuljettiin mitä valtavinta maailmanpulaa kohti. S o d a n p o l i

tiikkaa mullistava luonne alkoi muuttua yhteiskuntaa mullistavaksi ja Venäjä oli tuleva yleiseurooppalaisen kumousliikkeen kehdoiksi.

Ne tapahtumat jotka Suomessa seurasivat maaliskuun jälkeen ovat kenties vielä liian lähellä meitä voidaksemme kyllin selvästi nähdä ne oikeissa mittasuhteissaan. Varmaa on, että niiden merkitystä nykyhetken tapahtumien aiheuttajina on liioiteltu. Suomen yhteiskunnallisen vallankumouksen juuret ulottuvat syvemmälle. Että tuo liike ei puhjennut aikaisemmin johtui siitä, että meillä keväällä oli eduskunnassa pieni sosialistinen enemmistö. Sattuma näytti tarjonneen köyhälistölle tilaisuuden alkaa rauhallista tietä purkaa sitä valtavaa uudistustehtävien ruuhkaa, johon pula-aika ja tsarimin kukistuminen vielä olivat tuoneet lisää kaksi tärkeää kysymystä: elintarvekysymyksen ja Suomen kansallisen vapaustaistelun. Vaikka 1917:n valtiopäivät epäilemättä sillä hetkellä muodostivat Euroopan ajanmukaisimman parlamentin, ei sittenkään ole varmaa, että ne tyydyttävästi olisivat pystyneet ratkaisemaan tuota melkein ylivoimaiselta näyttävää tehtävää. Tämä eduskunta oli kuitenkin monessa suhteessa työkykyisempi kuin sen seuralainen. Enemmistö ei ajanut päätöksiään läpi sillä häikäilemättömyydellä, joka oli ominaista myöhemmän eduskunnan porvariselle enemmistölle tämän rohjetessa ratkaista suuria periaatteellisia riitakysymyksiä omaksi edukseen kahdella jopa yhdelläkin ylinousevalla äänellä. Näytti todellakin kesän alussa siltä kuin porvariston vapaamielisempi osa olisi käsittänyt hetken vakavuuden. Heidän vanhat johtomiehensä saivat pysyä syrjässä ja nuoremmat astuivat eturiviin, useat osoittaen jonkinlaista reformihalua. Historia on epäilemättä langettava tuomionsa niistä suomalaisista miehistä, jotka olivat mukana tuhoamassa tätä eduskuntaa, jonka häiriintymätön uudistustyö kenties olisi kyennyt pelastamaan maan ja jonka kokoonpano ja mieliala samalla tarjosivat riittävät takeet Suomen riippumattomuuden toteuttamisesta.

Se näennäinen yksimielisyys, joka maassa keväällä vallitsi loppui heti kun päästiin käsiksi hallitusmuotoon. Luokkavaistot tekivät tehtävänsä. Porvarilliset pitivät kynsin hampain kiinni aikansaeläneestä vallanjakoperiaatteesta menen tässä niin pitkälle, että kaivoivat esiin ruostuneen lainpykälän, joka muka määräsi miten on meneteltävä kun maa jää ilman kuningasta. Aikoinaan oli jo L. Mechelin sanonut tätä pykälää mahdolltomaksi sovelluttaa nykyoloihin. Sosialistit tahtoivat sensijaan hävittää tuon vaaralliseksi osoittautuneen dualismin valtiojärjestyksestämme tahtoen muuttaa hallitusmuotomme todellista kansanvaltaa vastaavaksi. Demokratiassa he näkivät sen ainoan tuen, joka takaisi Suomen riippumattomuuden ja vastaisen itsenäisen elämän. Täten tuli valtava taistelu hallitusmuodosta mitä kiinteimmin kytketyksi yhteen itsenäisyyskysymyksen kanssa. Porvarillisille aktivisteille oli luokka-aseman säilyttäminen liian rakas ja he vetosivat niinollen Saksan imperialismiin nähden yksin siinä kyllin vahvan turvan sekä itsenäisyydelle, että luokkaeduilleen. Täten erosivat entiset taistelutoverit vihollisina ja juopa heidän välilään kasvoi yhtämittaa.

Se mikä sitten seurasi oli taistelua porvarillisen maailmankatsomuksen ja sosialidemokratian välillä. Viimemainittu oli muodostanut minimiohjelmansa ja siitä ei voitu tinkiä. Se oli vähin mitä kansa vaati. Marraskuun vallankumous antoi näille vaatimuksille vielä uuden kaikupohjan. Että tähän taisteluun sekoittui kansallisia intohimoja

ja että kaiken taustana levisi mustana vaatteena kaamea nälänuhka, oli omiaan kiihoittamaan mieliä aivan äärimmilleen. Lisäksi tulivat suuret palkkaliikkeet, joihin työväen oli pakko turvautua kohottaakseen elintasonsa siitä kurjuudesta, johon sodanaikainen lakkokielto sen oli saattanut sekä turmiolliset omavaltaisuudet, joista suurin osa nähtävästi oli aikaansaanut provokationin ja salaisen kiihoituksen kautta niiden pimeiden ja vieraiden voimien taholta, jotka tahtoivat tukehuttaa Suomen itsenäisyyspyrkimykset yleiseen anarkiaan. Kaikki tämä kuohutti intohimoja ja teki kompromissin mahdottomaksi. Kun sitten porvarilliset esittivät selvän vallananastusohjelman oli se jo lopun alkua. Kaikki käsittivät nyt, että ratkaisun piti tapahtua julkisen taistelun kautta. Mutta sosialistit lähtivät tähän taisteluun avonaisemmin ja rehellisemmin kuin heidän vastustajansa. Edelliset tunnustivat suoraan, että taistelu on luokkataistelua ja sota kansalaissotaa, kun taas viimeksimainitut sanovat käyvänsä sotaa muukalaisvaltaa vastaan vaikka myös itse käyttävät apunaan sekä samoja, että muitakin muukalaisia,

Näin verisesti päättyi lyhyt parlamentaristinen aikakausi Suomessa. »Maailman kansanvaltaisimman parlamentin» hedelmistä ei Suomen kansa koskaan päässyt nauttimaan.

**Parlamentarismien
kannattaja.**



Viimeiset rikokset.

Ehkä olisi voitu välttää vallankumous, jos olisi tahdottu ymmärtää yhteiskunnan kohtaloiden lakeja. Räjähdyksen voima olisi ehkä voitu johtaa syrjään, jos olisi tahdottu korjata sen syvintä syytä, vikaa yhteiskunnan koneistossa. Me näemme, että sitä ei ole tahdottu. Tämä on porvarillisen hallituksen rikos. Päinvastoin varustettiin tietoisesti kansalaissotaa. Tämä on porvarihallituksen toinen rikos.

Porvarihallituksen rikos on siis lyhyesti sanoen siinä, että se viime kädessä syytytti kansalaissodan.

Me näytämme tämän toteen seuraavassa. Mutta muistakaamme jo edeltäpäin, että porvarilliselta hallitukselta tuskin muuta saattoi odottaakkaan.

Hallitus nimittäin on meillä virkavallan väkevin edustaja. Siihen keskittyvät ne perimmäiset voimat, jotka meillä ovat kaiken edistyksen ja demokratian vannoutuneita vihollisia. Virkavalta keskittyy siihen. Virkavalta sellaisena kuin se on meille tuotu Europan byrokraattisimmista maista, Ruotsista ja tsaarivallan Venäjältä, — virkavalta sellaisena kuin sitä porvarillinen yleisö ihailee Saksan poliisivaltiossa. Kaikki taantumuksellinen ja vanhoillinen sisältyy meillä tähän yhteen käsitteeseen: porvarihallitus.

Niinpä näemmekin, että keskellä kiihtynyttä kumouksen kautta, samaan aikaan kun yhteiskunnassa kaikki elämisen ehdot ovat perinpohjin mullistuneet, kun paine joukkojen syvyyksissä on kohonnut kiehumapisteeseen, silloin näemme porvarihallituksen häikäilemättä jatkavan kansanvallan ja kokonaisen mahtavan työväenluokan sortamista.

Tässä ei tarvitse uudelleen osottaa mitenkä johdonmukaisesti porvaristo on eduskunnan yläpuolella, hallituksensa kautta kaatanut useimmat kansanvaltaiset uudistusyritykset. Saman on se koettanut tehdä sen ainoan eduskunnan työlle, jota johtivat proletariaatin edustajat. Se hyväksyi yhtä läpinäkyvällä kuin ymmärrettävällä tyytyväisyydellä tämän eduskunnan hajotuksen — tapauksen esihistoriaa peittää vielä hämärä — ja uudessa eduskunnassa sen ohjelmana oli tuhota koko se lainsäädäntö, joka n. s. Mannerin eduskunnassa oli valmiiksi saatu. Sen ohjelmana oli estää syvempää uudistusta syntymästä.

Tätä taustaa vastaan tulee porvarihallituksen loppuaikainen toiminta varsin selväksi. Ja me uskallamme leimata tämän toiminnan rikolliseksi — rikolliseksi Suomen oikeutta ja Suomen kansaa vastaan.

Se toiminta perustuu siihen tosiasiaan, että Venäjän väliaikaisen hallituksen tunnustamisesta myöskin Suomen »lailliseksi hallitsevaksi valtiovallaksi» oli porvaristolle ilmeistä etua. Se alkaa siitä rikoksesta, että itsenäiseksi julistautunut eduskunta Kerenskin hallituksen käskystä ja sen pistimien avulla elokuussa hajotettiin ja tunnustettiin hajotetuksi.

Tämän jälkeen olivat porvarihallituksen välit Venäjän kapitalistisen hallituksen kanssa mitä parhaimmat. Seuraava askel oli senaatin vallan laajennuksen hankkiminen. Koko juonta peitti alusta alkaen salaperäisyyden verho — niin luon-

teenomainen piirre viimeaikojen porvarillisissa puuhissa. Vasta kun kaikki oli valmista, julkaistiin tuo merkillinen manifesti. Pyhistä suuriruhtinaallisista oikeuksistaan luovutti Kerenski ehdollisesti vähäisen osan Suomeen — mutta huomatkkaa, ei kansalle, ei eduskunnalle, vaan senaatille, ja se merkitsee: porvariluokalle.

Muistamme siitä enää vain oikeistolehtien yksimieliset ilon ilmaiset: itsenäisyysmiehiksi itseään kehuvat muiden mukana, niinkuin koko aikana ovat eronneet toisista vain joidenkin lauseparsien kautta. Muuten jäi tapaus pian syrjään. Ja kuitenkin oli tehty rikos kansan oikeutta vastaan, ja seuraukset kantoivat sangen kauas, niinkuin tuonnempana näemme.

Mutta nyt seurasi aikajakso, jona hallitusasiat menivät perinpohjin sekaisin.

Yksinkertaisena syynä oli se, että marraskuun alussa romahti laillinen väliaikainen hallitus Venäjällä.

Viimeiseen asti olivat porvarilliset hallituspiirit ylläpitäneet alamaista yhteyttä sen kanssa. Eduskunnan ensimmäinen varapuhemies vannoi sille uskollisuudenvalan, ja koko eduskunnan alkukausi kului odotukseen, mitä nuo hallituspiirit toisivat neuvotteluistaan venäläisen kenraalikuvernöörin kanssa. Vihdoin tuli suunnitelma valmiiksi — päätarkotus oli anoa väliaikaista hallitusta täydentämään vallanluovutusta senaatille. Suunnitelma myöhästyi päivän. Äkkiä oli Venäjällä leimahtanut uusi vallankumous. **V a l t a o l i k ö y h ä l i s t ö n**, kuuluisien bolshevikkien. Sekä Kerenski että Nekrasov hävisivät papereineen.

Näin oli romahtanut myöskin pohja Suomen porvarihallitukselta. — Oli etsittävä uusi.

Venäjän hallitus ei enää kelvannut, sillä se oli työväenluokan hallitus. Sen mahdollisuuteenkaan ei uskottu eikä tahdottu uskoa, ja sitä halveksittiin vaistomaisesti.

Silloin alkoivat porvarilliset yht'äkkiä noudattaa perustuslakia, ja siis esittivät, että suuriruhtinaan valta siirrettäisiin kolmimiehiselle **v a l t i o n h o i t a j a k u n n a l l e**. Siirtäminen tapahtuisi puhemiesvaalin tapaan.

Sosialistit huomauttivat, että 18 p:nä heinäk. eduskunta jo oli — perustuslaeista säädetyssä järjestyksessä — julistautunut korkeimman vallan haltijaksi. Tätä lakia (n. s. valtalakia) he vaativat nyt vain julkaistavaksi. Uutta eduskuntaa he vaativat hyväksymään yhteiskunnallisen uudistusohjelman («Me vaadimme»).

Maalaisliitto, joka tähän asti oli kaikessa ollut oikeiston mukana, toi nyt esiin välittävän kannan: että uusi eduskunta ottaisi korkeimman vallan, sekä että valtalaki sen jälkeen vahvistettaisiin.

Ettei oikeiston ehdotus ollut mitään muuta kuin **v a l l a n k a a p p a u s y r i t y s**, oli jo silloin selvää. Tosin koetettiin todistaa, että perustuslain pykälät vaativat valtionhoitajakunnan valitsemista, ja ennenkaikkea että se tulisi olemaan vain väliaikainen. Väliaikainen kyllä, mutta ainoastaan kahdessa tapauksessa! Joko niin, että löydetään kuningas, jota perustuslain pykälät myöskin edellyttävät. Tahi niin, että Kerenski tai Kaledin tai kuka tahansa saa »inhoittavat» bolshevikit kukistetuksi, joten palataan entiseen järjestelmään. Nyt ei kukaan epäile, että valtionhoitajakunta olisi jäänyt pysyväiseksi harvainvallan tueksi.

Kaikesta siitä huolimatta juuri tämä ehdotus voitti. Sen takana ei todellisuudessa ollut kuin äärimmäinen oikeisto, mutta epälojaalisten äänestystemppujen kautta tulivat

maalaisliitonkin äänet sen hyväksi. Silloin huudahtivat jo maalaisliittolaiset: oikeisto jännittää jouta liiaksi!

Viime hetkessä onnistui sosialistien saada itse vaalitoimitus lykättyksi. Mutta kun he samalla pitivät kiinni valtalaista ja me-vaadimme-ohjelmasta, ei heidän ehdotustaan laskettu edes äänestyksen alaiseksi.

Nyt syntyi epäselvä, kiihottunut tilanne, joka nopeasti kärjistyi marraskuun s u u r l a k k o o n.

Silloin nousi Suomen koko työväki uhkaavana porvarillisten hallitusherrain silmien eteen. Se näyttäytyi koko epätoivonsa voimalla ja se vaati leipää ja oikeutta. Se osotti kaikella selvyydellä, että oikeiston on sittenkin otettava tässä maassa myöskin huomioon työ kansa; muistettava, että u u d i s t u s t e n h e t k i o n l y ö n y t — vihdoinkin ja auttamattomasti.

Ymmärrettiinkö tämä?

Aluksi näytti kyllä siltä. Suurlakko pakotti suuren osan porvaristoa myöntymään siihen, että 1) e d u s k u n t a o t t i k o r k e i m m a n v a l l a n k ä s i i n s ä, sekä 2) että kunnallislait ja työpäivälaki heti vahvistettiin. Mutta ei kauan sen jälkeen asetettiin uusi senaatti, ja se oli äärimmäisen oikeiston ja Svinhufvudin senaatti.

Tästä alkaa uusi jakso porvarihallituksen rikoksia, alkaa se toiminta, joka viime kädessä ratkaisi vallankumouksen ja kansalaissodan puhkeamisen.

S v i n h u f v u d i n s e n a a t t i o l i p e i t t e l e m ä t ö n p o r v a r i l l i s e n l u o k a n h a l l i t u s, jonka ohjelmaksi oli yksinkertaisesti: tukahuttaa sosialistien kansanvaltaiset uudistustyöt eduskunnassa (»luokkapyyteet») ja iskeä maahan työväen niitä tukeva liike (»anarkia»). Turhaan sosialistit heti varottivat kansalaissodasta. Turhaan he julkisesti ennustivat, että oikeisto on johtava kansan syvät rivit vastustamattomasti kumoukseen. Kaikki puheet kaikuivat kuuroille korville. Sillä niinkuin silloin aavistettiin ja niinkuin nyt on selvää — se o l i j u u r i t ä m ä n h a l l i t u k s e n t a r k o i t u s.

Saatuaan tällaisen senaatin antoi oikeisto valtionhoitajakunta-aatteen vastaan sanomatta kuolla. Sosialistien täytyi tyytyä valtalain hautaamiseen. Ehkä oli löydetty keskities?

Katsokaamme nyt, aivan lyhyesti, senaatin rikoksia: perustuslakeja, eduskuntaa ja kansaa vastaan:

Kahta piirrettä senaatin toiminnassa on erikoisesti alleviivattava.

Ensimmäinen sitä tosiasiaa, että senaatti kaikessa hiljaisuudessa piti ennenmainittua väliaikaisen hallituksen senaatin vallan laajennusta toimintansa ohjeena. Tämä on erinomaisen tärkeä seikka. On totta, että Setälän senaatti oli antanut lain voiman tälle asiakirjalle. Luulemme kuitenkin, ettei hra Svinhufvud itse ollut voinut hyväksyä sitä lailliseksi. Joka tapauksessa on päivänselvää: kun eduskunta otti haltuunsa korkeimman vallan, ei tämä teko koskenut korkeinta valtaa jonkun väliaikaisen venäläisen ministerihallituksen typistämässä muodossa, vaan korkeinta valtaa kokonaisuudessaan, sellaisena kuin se oli perustuslakien mukaan oleva.

Mutta tämä ei estänyt tuota itsenäisyysseenaattia käyttämästä hyväkseen väliaikaisen julistusta — sillä se oli sille edullinen.

Miksi ei eduskunta sitten estänyt tätä perustuslakirikosta?

Osaksi ei siellä tahdottu huomata, osaksi ei kai huomattukaan asian ydintä. Ja siihen vaikutti ennenkaikkea se salakähmäisyys, joka on toinen leimaa-antava piirre tämän senaatin toiminnassa. Valittivathan joskus porvarilehdetkin, että ne saivat tiedot hallituksensa toiminnasta — vasta ulkomaiden lehdistä!

Näiden kahden ominaisuuden johdolla tultiin siihen, että senaatti yksinvaltiaana kuin majesteetti j o h t i e d u s k u n t a a, vaikka se oikeuden mukaan päinvastoin itse oli eduskunnan, korkeimman vallan laillisen haltijan, alainen. Mutta eduskunnan porvarillinen enemmistö salli mielihyvällä tämän tapahtua. Se luotti hallitukseensa niin hyvässä kuin pahassa — sillä se oli sille edullinen. Vastoin lakipykälää antoi oikeisto tietoisesti senaatin tuhkatieheään edustaa suuriruhtinaan valtaa eduskunnan edessä. Sitten sanottiin, että noudatettakoon näin muodostunutta hyvää tapaa! Todellisesta parlamentarismista ei ollut puhettakaan.

Anastamaansa valtiomahtia käytti senaatti nopeasti lukuisiin taantumuksellisiin toimiin. Pari esimerkkiä.

Senaatin kiireellisimpiä tehtäviä oli v i r k a v a l l a n laajentaminen ja pönkittäminen (samaa aikaan kun eduskunnassa ehdotetaan virkajärjestelmän kansanvaltaistuttamista). Lyhyenä aikana ennätettiin perustaa m. m. useita uusia ylihallituksia. Senaatin menettely oli tässä jopa itsevaltaisempaa kuin Seynin aikana. Alemmat virkamiehetkin panivat vastalauseita. Eduskunnan mieltä ei kysytty ollenkaan. Senaatti syrjäytti näin eduskunnallisen itseverotusoikeuden perusprinsiipinkin. Vasta perästäpäin oli jo annetut rahaerät sivumennen merkitty valtion budgettiin, joka — surkea sana — hyväksyttiin eduskunnassa.

Myöskin koko kansalle niin tärkeissä ulkoasioissa anasti senaatti häikäilemättä yksinvaltan. Eduskunnan sosialistit tahtoivat antaa ne eduskunnan erikoisen valiokunnan valvottaviksi. Mutta tämä valiokunta tehtiin vaarattomaksi. Sensijaan saatiin kuulla senaattiin muodostuneen erikoisen salaperäisen ulkoasiain kabinetin, jonka puuhut ovat vieläkin tuntemattomat.

Muutamia tosiasioita siitä, kuinka senaatti ajoi maan itsenäisyyskysymystä, on kumminkin tullut ilmi. Että se iski siinä kysymyksessä kirveensä kiveen, sen myönsivät osaksi porvarillisetkin. Vaikka Venäjällä oli hallitus, jonka periaatteena ja myöskin toiminnan pohjana oli rauha ja kansojen itsemääräämisoikeus, koetti senaatti syrjäyttää juuri sen, sillä se oli työvänehallitus. Tämän seikan kieltäminen ei ole onnistunut. Ilmoittihan ministerivaltiosihteeri julkisesti — ja hänen osuutensa näissä juonissa on hyvin suuri — ettei hän aio olla missään tekemisissä bolshevikkien kanssa. Ulkomaisten täytyi käännäyttää senaatti takaisin, sosialistien täytyi matkustaa korjaamaan asioita, ennenkuin aikaansaatiin tuo merkittävä sopimuskirja: Suomen itsenäisyyden rauhallinen tunnustaminen.

Vielä on kumminkin mainitsematta kaikkein tärkein kohta. Senaatin suoranainen toiminta kansalaisyssodan valmistamiseksi. Porvarihallituksen kylmäverinen rikos Suomen kansaa vastaan!

Sen jälkeen kuin senaatti viime tammikuun 27 p:nä julkaisi sodanjulistuksensa, ei tästä pääasiasta enää ole mitään epäilystä. Yksityiskohdat ovat olleet visuumman salakähmäisyyden peitossa. Vasta näinä aikoina tippuu paljastuksia tuosta kammottavasta pelistä. Muutama huomautus riittänee tässä.

Päätehtävä oli luonnollisesti sotajoukon muodostaminen. Tämän sotajoukon porvarihallitus sai kuuluisista suojeluskunnista.

Mistä sitten suojeluskunnat tulivat? Aikaisempain sotavuosien aseelliset puuhut ehkä muodostavat niiden alkujuuren. Mutta varsinaisesti niitä perustettiin vasta viime keväänä vallankumouksen puhjettua. Perustajat toivat kahdenlaisia selityksiä esiin: julkisuudessa puhuttiin etupäässä hengen, kodin ja omaisuuden turvaamisesta; enemmän yksityisessä puheessa väitettiin, että oli myöskin varustauduttava itsenäisyystaisteluun venäläistä sotaväkeä vastaan.

Meidän on tunnustettava, että nämä motiivit ovatkin varmaan olleet syynä lukuisien rehellisten porvarillisten suojeluskuntaharrastukseen. Mutta silloin he eivät ajatelleet, mitä he tekivät työväen kannalta. Ensiksikin käsitti työväki parhaan tien itsenäisyyteen aivan toisin kuin porvarillinen keskiyleisö: se luotti rauhalliseen tiehen — joka veikin perille. Toiseksi ja ennenkaikkea oli liian selvää, että suojeluskunnat liittyivät niihin tunnettuihin, itsepintaisiin vaikka turhiin ponnistuksiin, joita porvaristo koetti poistaa miliisin — rauhallisesti ja hyvin järjestysasioita hoitelevan miliisin, työväen ainoan saavutuksen. Oli liian selvää, minkä voimain pohjalle suojeluskunnat luonnostaan näyttivät kasvavan. Onko ihme, että ne vähitellen ilmaantuivat työväen luokkaa vastaan perustettuina? että työväen itsenäilytysvaisto ilmaantui järjestyskaartien, punakaartin perustamisessa? Pian oli meillä kaksi vastakkaista järjestöä enemmän tai vähemmän täydellisessä aseuksessa, vaikkei Suomessa ole ollut mitään asetehtaita . . .

Syksyllä tapahtui kuitenkin huomaamatta oleellinen käänne asioissa. Tässäkin merkitsi Svinhufvudin senaatin valtaan astuminen jyrkkää käännöstä.

Ja nyt selvästi juuri työväkeä vastaan; sillä työväen voima oli suurlakossa osottautunut uhkaavaksi. Julkisuudessa tehtiin nyt pääasia muutamista valitettavista työväen tuomitsemista murhista. Syvässä salaisuudessa taas otti nyt porvarillinen hallitus valkokaartit omiksi joukoikseen. Että tämä kävi niin helposti päinsä, saa selityksensä suojeluskuntain vaistomaisista edellytyksistä. Suojeluskuntain rinnalle alettiin, edelleen salaisesti, nyt perustaa toisia aseellisia joukkoja, nimenomaankin muuta kuin »turvallisuutta» varten.

Tämä teko oli ratkaiseva rikos. Suojeluskunnat olivat muuttuneet valtiolliseksi sotajoukoksi. Siitä oli porvarihallituskin täysin tietoinen, koskapa kaikki tapahtui maan alla, pimeydessä, salaisesti. Eduskunnassa koetettiin samaan aikaan »lujan järjestysvallan» naamarilla ja suoralla sotalaitoshankkeella perustaa »ainoastaan hallituksesta riippuvaa» armeijaa. Mutta että hallitus jo oli sellaisen itselleen hankkinut, siitä ei eduskunnalle — paitsi yksityisesti sen porvareille — virkattu mitään.

Ratkaiseva rikos oli tehty. Kansalaissota oli porvariensa puolelta päätetty asia. Seurasi vain sarja täydentäviä rikoksia, sarja kynnillisiä valmistuksia työväen tuhoamiseksi sillä hetkellä kun se huomaisi petoksen.

Tarvitseeko kerrata kaikille tunnettuja tosiasioita! Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Karjala valittiin keskustoiksi, niistä oli sotaliikkeet alotettava. Johtoon hankittiin murhaamiseen tottuneita ulkomaisia upseereja — päälliköksi venäläinen tsaarivallan käytyri Mannerheim. Väsymättä värvättiin lisäväkeä — valheellisin kiihottimin, pakolla, rahalla sitä saatiinkin. Aseita ja ampumavaroja ostettiin ja kuljetettiin. Elintarpeita

kasattiin salaisesti keskuspaikkoihin — samaan aikaan kun pula kärjistyi työväen piirissä äärimmilleen. Rautatien liikkuvaa kalustoa samoin — asemista tuli valmistusten toimeenpaneva elin. Virkamiesten täydellinen lakko oli suunniteltu. Kaikki ohjat oli valmiina. Kaikki selvää — odotettiin vain merkkikellojen kuminaa.

Mutta yksi aukko oli laskuissa. Työväki huomasi sittenkin petoksen liian aikaisin. Viipurin pommitehdas paljastettiin, taistelut alkoivat.

Silloin ei porvarihallitus voinut enempää salata, ja tammikuun 27 p:nä me saimme julistuksen, että suojeluskunnat olivat perustetut ja liikkuvat hallituksen käsystä — me saimme sodanjulistuksen työväkeä vastaan.

Mutta puolet Suomea oli samassa menetetty. Porvarihallitus romahtanut ja haantunut.

— —

Porvarihallituksen rikokset! Me olemme näyttäneet ne. Leppymättömän taistelun kansanvaltaa vastaan. Kansalaissodan salakavalan syyttämisen. Se on porvarihallituksen historiallinen rikos. Ja se on koko porvariston vaistomainen luokkarikos. »Viimeiset rikokset».

Tämöinen porvarihallitus ei saa eikä voi enää koskaan palata. Se on sortunut sinne, mihin menneisyys kuuluu, — sortunut niinkuin niiden uskojen ja laitosten on sorruttava, jotka kuuluvat menneisyyteen.

Ja uudet voimat hallitsevat nyt keltaista taloa. Suomen sydämessä riehuu epätoivoinen kamppailu uuden ja vanhan välillä. Uusi aika on tulossa — peruuttamattomasti. Sillä aikaa ei voida peruuttaa. Aika on kerran rakentava uuden yhteiskunnan.

Sosialisti.



Elintarvekysymys vallankumouksen aiheuttajana.

Harvojen hyvinvointiin ja joukkojen köyhyyteen perustuva yhteiskuntajärjestelmä pitää joukot tietämättöminä. Heidän tulonsa menevät niin tarkkaan välttämättömiin tarpeisiin, etteivät he kykene joukkoina itseään huomattavimmin valistamaan.

Tästä johtuu myös, että vallankumoukseen lähtevät joukot eivät tee sitä niin paljon järkeilynsä, tietämisensä perusteella, kuin tunteidensa ja vaistoimensa perusteella. Siitä johtuu myös, että vallankumouksia ei tehdä, vaan ne syntyvät.

Vaistoista voimakkain on elämisen vaisto. Sehän kannustaa koko olevaista elämää. Ravinnon, elämän loppuminen on se kiihoitin, joka saa uinuvatkin joukot liikkeelle. Työväen joukot voivat kestää napisematta raskastakin sortoa. Heiltä voidaan kieltää kokoontumis-, lausunto- ja yhdistymisvapaus. Heidän aatetovereitaan voidaan vangita, jopa mestatakin, ilman että yksinomaan sentähden syntyy vallankomousta. Mutta kun leipä loppuu, kun kajotaan ihmisen arimpaan, hänen elämänantajansa, silloin joukot nousevat. Silloin ei niitä voi mikään mahti maailmassa pidättää.

Silloin ne ovat valmiit vallankumoukseen.

Yhteiskunnallinen ja valtiollinen sorto, kansanvaltaisten uudistusten vastustaminen j. n. e. ovat myös olleet vallankumousten vaikuttimina, mutta ne yksin, ilman joukkoja uhkaavaa nälkää, eivät niin voimakkaasti herätä kumouksellisia joukkoja.

Ranskan vallankumouksen aiheutti äärimmilleen kärjistynyt puute ja hätä kansan keskuudessa yhdessä räikeän yhteiskunnallisen ja valtiollisen sorron kanssa. Mutta kun valtiollista sortoa alettiin poistaa, kun kansalle tarjottiin perustuslakia, niin se ei yksin siihen tyytynyt. Se sanoi: Antakaa meille leipää, mitä me välitämme perustustaista.

Vuoden 1847 vallankumousten sarja Euroopassa puhkesi enimmäkseen nälän pakotuksesta. M. m. Saksassa sai se nimekseen perunakapina. Niiden taustana tietysti oli koko silloisen hallitusjärjestelmän valtiollinen ja yhteiskunnallinen sorto, mutta syyttimenä oli nälkä.

Venäjän vallankumous syntyi vasta sitten, kun valtiollisen ja yhteiskunnallisen sorron ärsyttämä ja sodan rasittama kansa jätettiin ilman leipää. Venäjän kansan kärsimysten maljan sai vuotamaan yli äyräittänsä Venäjällä ja etenkin Pietarissa viime talvena kärjistynyt nälänhätä. Se oli se syytin, joka lopullisesti sai kansan tulenaran mielialan syyttämään vastustamattomaksi vallankumouksen paloksi.

Meidän olomme ovat monessa suhteessa toiset kuin sekä Ranskan että Venäjän vallankumouksen. Mutta yhtymäkohtia niillä kuitenkin on. Yksi näitä yhtymäkohtia on juuri elintarve- eli leipäkysymys. Se on meillä, kuten Ranskassa ja Venäjällä ollut vallankumouksen voimakkain synnyttäjä.

Me olemme siinä, kuten monessa muussakin, joutuneet kantamaan tsaarivallan raskasta perintöä. Borovitinoffin aikainen elintarvejärjestelmä tai paremmin sanoen järjestelmättömyys jätti jälkeensä maaliskuun vallankumouksen hallitukselle, Tokoin senaatille, niin huonon pesän, niin raskaan tehtävän, että olisi vaatinut kaikkien kansankerrosten yksimielisen ponnistuksen, että tehtävästä olisi onnellisesti suoriuduttu.

Alussa näytti kuitenkin leipäkysymyksen järjestely menevän kutakuinkin hyvin. Sekä tuottajat, että kuluttajat näkyivät yleensä luottavan hallitukseen. Elintarvelain kiertäminenäkään ei tuottajain keskuudessa näyttänyt läheskään niin yleiseltä kuin tätä ennen sekä tämän jälkeen.

Mutta luottamus oli vain näennäistä. Työväen taholta ei Tokoin senaatti ennen pitkää saanut tukea, koetettiinpa sen taholta sekä tiedottomasti että myöskin tietoisesti vaikeuttaa sen asemaa. Porvaristo taas suhtautui tilanteeseen kuten vallankumousta ei olisi tapahtunutkaan. Sovittelun edellytykset molemmin puolin olivat pienet. Nopeihin ja laajoihin yhteiskunnallisiin uudistuksiin perustava sovittelua olisi ehkä voinut pelastaa aseman rauhallisen selvittelyn, jos tämän lisäksi olisi kyetty saamaan aikaan edes jonkunlainen yhteistyö elintarvekysymyksessä kuluttajain ja tuottajain kesken.

Tällaisen yhteistyön edellytykset kuitenkin jätettiin molemmin puolin käyttämättä, mikäli niitä ehkä olisi ollutkin.

Eduskunnan hajotus sekä samaan aikaan sattuneet voimellakat kaasivat lopullisesti Tokoin senaatin ja tällöin alkoi elintarvekysymyksessä pettymys toisensa jälkeen.

Senaattiin jääneet porvarilliset jäsenet eivät ollenkaan käsittäneet vallankumouksen vaatimuksia. Elintarveasiain johtoon asetettiin kerrassaan kyvytön mies, Åkerman, joka luuli, että hintain kohottamisella saadaan elintarpeita lisääntymään. Ennemmin annettuja lakeja ja asetuksia itse senaatin taholta kierrettiin ja rikottiin salaa sekä julkisesti. Luottamus hallitukseen aleni nopeasti tuottajain, mutta varsinkin kuluttajain keskuudessa. Åkermanin politiikka oli leikkimistä kansan nälällä.

Senaattikin, joka oli antanut Åkermanille jokseenkin vapaat kädet, huomasi, joskin liian myöhään, että ohjokset oli uskottu liian heikkoihin käsiin. Åkermanin täytyi kukistua.

Mutta se vähäkin luottamus, mikä Tokoin senaatin aikana oli ehtinyt kansan keskuudessa syntyä hallituksen toimiin, katosi nyt kokonaan. Kaikki kansankerrokset odottivat jotain pelastusta.

Marraskuun suurlakon jälkeen muodostettu elintarvehallitus, johtaja W. A. Lavinus päällikkönään, viritti uudelleen toiveita. Olihan herra L. tunnettu työväenkin piireissä edistysmieliseksi porvariksi, joka meidän yleensä taantumuksellisessa porvaristossa on jokseenkin harvinainen ilmiö. Sekä porvariensa että myöskin työväen sanomalehdistö suhtautui suosiollisesti, joskin viimeksi mainittu luonnollisestikin pidättyvästi, tähän uuteen elintarvehallitukseen. Asema näytti joskaan ei lupaavalta, niin ei kuitenkaan aivan toivottomaltakaan.

Työväenluokka oli lausunut vaatimuksensa elintarvekysymyksessä Suomen Ammattijärjestön ja Kulutusosuuskuntien Keskusliiton kautta. Perusvaatimuksina kummassakin oli, että maassa olevat elintarpeet oli saatava tasaisesti jaetuiksi, että ulkomaan tuontiin oli kiinnitettävä erikoista huomiota ja että keinottelua vastaan oli käytävä an-

karaa taistelua. Kulutusosuuskuntien Keskusliitto oli vaatimuksistaan laatinut erikoisen, seikkaperäisen ohjelmankin, joka esitettiin hallitukselle. Samoin esitettiin hallitukselle Suomen Ammattijärjestön vaatimukset.

Molemmissa ohjelmissa katsottiin välttämättömäksi yleisen, koko maafa käsittävän elintarpeiden inventeerauksen ja sitä seuraava tarkastuksen toimeenpano sekä elintarvelain määräysten tähän astista tarkempi valvonta ja rikkomusten ankarampi rankaiseminen.

Eduskunnassa työväen edustajat lausuiivat m. m. että työväki ei vaadi muuta, kuin että elintarpeet on jaettava niin, että kaikilla on edes vähän, toisin sanoen, jos nälkää nähdään, on sitä nähtävä yhdenvertaisesti varakkaiden samoin kuin varattomainkin.

Alussa näyttikin siltä, kuin elintarvehallitus olisi ryhtynyt noudattamaan näitä kansan vaatimuksia.

Elintarpeiden hankkimiseksi ulkomailta ryhdyttiin laajoihin alkutoimiin. Yleistä elintarpeiden inventeerausta ja tarkastusta suunniteltiin. Työväestön mielen alkoivat tyyntyä senaatin muista työväenvastaisista toimista huolimatta, mutta sitten alkoivat taas pettymykset. Senaatti muuten oli kokoonpanoltaan vanhoillinen. Ja kun siinä ei ollenkaan ollut työväen edustajia, sovittelun tiet kun aikaisemmin oli puolin ja toisin tukittu, niin sen tekemiset ja tekemättä jättämiset edustivat ainoastaan toisen luokan, porvariston, mielipiteitä ja harrastuksia. Senaatti ulotti tämän vaikutuksensa myös elintarvehallitukseen. Elintarvetarkastukseen varattiin varakkaammille kansanluokille se tunnettu takaportti, että he saivat tarkastuttaa varattomansa jollakin valtion tai kunnan virkailijalla ja toisella luotettavalla henkilöllä. Tätä keinoa olisivat etupäässä käyttäneet tietysti varakkaat ja virallinen tarkastus olisi koskenut etupäässä varattomia, joilla ei mitään tarkastettavaa ollut. Koko tämä suurien uhrauksien ja varojen kysyvä puuha olisi täten muodostunut jotakuinkin tarpeettomaksi ja epäluotettavaksi.

Tämä oli ensimmäinen kekäle tulenarkaan, vallankumoukselliseen työväen mielenalaan. Työväenjärjestöt kieltäytyivät myötävaikuttamasta tarkastukseen jopa ryhtyivät sitä vastustamaan. Se oli tuomittu täten kokonaan epäonnistumaan. Kun tähän tuli vielä lisäksi elintarvehallituksen ero, hallituksen, joka olikin ainoa osa senaatissa, johon työväki edes jossain määrin luotti, ja eron yhteydessä ilmenneet paljastukset, kuten esim. että senaatti oli estellyt elintarvehallituksen toimia ja pidätellyt eduskunnan sitä varten myöntämiä varoja, niin oli maaperä vallankumoukselle valmis.

Kaikien tämän politiikan taustana, siihen ja sen surullisiin seurauksiin vakituisesti vaikuttavana sivutekijänä täytyy vielä mainita se vanhoillisten tuomariemme ymmärtämätön suhtautuminen elintarvelain rikkojiin. Nämä rikkojat, jotka pitkin matkaa olivat hyötyneet lähimmäistensä nälällä ja koonneet heidän ahdingostaan rikkauksia, häirinneet hallituksen järjestelytoimia, nämä nykyisen sota-ajan yhteiskunnan lois-eläjät pääsivät, kun heidät joskus onnistuttiin paljastamaan ja vetämään tuomioistuinten eteen, 20—100 markan sakoilla rikkomuksista, joista he olisivat ansainneet sakkoa useita tuhansia markkoja. Eikä ollut ollenkaan harvinaista, että syytetyt milloin milläkin tekosyyllä kokonaan vapautettiin.

Tällainen tuomioistuinten oikeudenkäyttö ei ollut ollenkaan omiaan rikkomuksia estämään, se miltei lisäsi niitä. Mutta mikä vaarallisinta, se ärsytti kansan vähävaraisten kerrosten mielialaa.

Tällaiset tosiasiat silmiemme edessä täytyy jokaisen rehellisen kansalaisen myöntää, että Svinhufvudin senaatin politiikka elintarvekysymyksessä ei ole ollut isänmaan edun mukaista puhumattakaan siitä että se olisi ollut työväen vaatimuksia vastaavaa.

Porvarilliselta hallitukselta ei nyt voi vaatiakaan, että sen politiikka olisi työväen vaatimusten mukaista, mutta rehelliseltä porvarihallitukselta voi sentään vaatia, että sen politiikka on isänmaallista, että sen menettelyssä otetaan huomioon edes osittain myöskin vähemmistön vaatimukset.

Isänmaan edun nimessä olisi täytynyt tehdä kaikkensa rauhan säilyttämiseksi ja elintarvekysymyksessä sekyllä olisi käynyt päinsä. Nyt tehtiin elintarvehallituksen toiminta mahdottomaksi ja siten rikottiin sekin heikko luottamus, joka työväellä maan hallitukseen oli.

Varmaa on, että juuri Svinhufvudin senaatin epäonnistunut menettely elintarvekysymyksessä oli voimakkaimpia syitä siihen, että tilanne meidän maassamme kehittyi vallankumoukselliseksi ja johti kansalaissotaan. Kansanjoukot ovat aina kärsineet paljon, mutta kun niiden arimpaan, — leipään, kosketaan, on kärsimys lopussa.

Kuten alussa on mainittu, eivät vallankumoukseen lähtevät joukot tee sitä niin paljon järkeilynsä, kuin tunteidensa perusteella. Elintarvekysymyksessä, jos missä tämä pitää paikkansa. Marraskuun suurlakon jälkeen selitettiin työväelle avoimesti, että vallankumouksellisella toiminnalla ei elintarvekysymystä helpoiteta. Lopullista olisi luulla, että tälläkään vallankumouksella sitä helpoitettaisiin. Päinvastoin osoittavat historialliset esimerkit, että Ranskan vallankumouksen vaikeimpia tehtäviä oli elintarvekysymyksen järjestely. Sama ilmiö on silmiemme edessä Venäjän vallankumouksessa.

Tämän kirjoituksen tarkoitus ei ole kuitenkaan lähteä tätä asian puolta sen pitemmälle selostamaan.

Kuluttaja.



Maakysymys.

Maakysymys ja kysymys siitä kuka omistaa maan on erikoisesti ollut omiaan herättämään tyytymättömyyttä vallassaolijoita kohtaan. Se politiikka, jota omistavien luokkien hallitus tässä maassa on harjoittanut, on johtanut vaikeisiin epäkohtiin, sillä on syntynyt sorrettujen torpparien, mäkitupalaisten ja kalastajatorpparien luokka, maan arvo on suunnattomasti kohonnut ja vähempivaraisten on viime aikoina ollut aivan mahdoton hankkia itselleen maata.

Seuratessamme torppariluokan historiaa käy meille suurin piirtein selville kuinka olot ovat voineet kehittyä sellaisiksi kuin ne nyt ovat.

1750-luvulla oli torppia hyvin vähän, ja enimmäkseen vaan aatelistiloilla. Isossa jaossa 1700-luvulla saivat talonpojat määrätty maa-alueensa viljeltäväksi ja käytettäväksi täydellä omistusoikeudella. Heille oli edullista viljellä maataan mahdollisimman hyvin. Tässä tarkoituksessa antoivat he tarpeettomat maansa nuorelle tarvitsevalle omaisuutta vailla olevalle väelle. Oikeudesta saada viljellä maata tekivät uudisasukkaat päivätöitä maanomistajalle ja molemmille oli tästä suhteesta hyötyä.

Ehdot olivat tähän aikaan kokolailia inhimilliset ja vaihtelivat maanomistajan luonnonlaadun mukaan. Isoajakoa lähinnä seuraavana aikana kasvoi torppariluokka suunnattomalla nopeudella niin, että torppien lukumäärä vuodesta 1767 vuoteen 1805 nousi yhdeksästä tuhannesta kahteenkymmeneenviiteentuhanteen. Vuoteen 1865 mennessä olivat ne nousseet 63,000, johon nyt Viipurin läänin torpat olivat mukaanluetut. Tänä aikana ei väenlisäys ollut johtanut kovin vahingollisiin seurauksiin yhteiskuntaa kohtaan. Nuorelle torppariluokalle ei elämä kuitenkaan ollut leikin tekoa. Sillä ne jotka omistivat maan, osasivat kyllä käyttää hyväkseen erikoisasemaansa, mutta kansa oli vielä maahan kiinnitetty. Mutta sitten saavuttaa kapitalistinen kehitys maamme. Sen mukana nousi maan ja metsän arvo, joka vaikuttaa hyvin epäedullisesti torppariluokan elämänehtoihin.

Maan arvonnousu teki maanomistajalle mahdolliseksi metsää ja maata myymällä ansaita omaisuudellaan enemmän kuin torpparien päivätöillä. Tästä oikeastaan alkaa torppariluokan kärsimysten historia. Feodalismin kuristusjärjestelmä puhkeaa täyteen kukkaansa. Maataomistava luokka joutuu enemmän tai vähemmän tietoisesti kapitalistisen riistojärjestelmän välikappaleeksi ja sulkee tien torppariluokan kehitykselle.

Esitettäköön tässä muutamia piirteitä torppariluokan elämästä.

Maan omistusoikeudesta johtui, että isännän tahto oli torpparin korkein laki. Torpparin elämä riippui kokonaan maanomistajan armosta, ja se taloudellinen laki, joka on hallinnut torppariluokkaa viimeisen vuosisadan vaihteeseen asti, oli eri yksilöissä eri tavalla kehittynyt talonpoikaismoraali. Joillakin seuduilla ovat olosuhteet olleet huonommat, toisilla paremmat, riippuen talonpoikien erilaisista taloudellisista olosuhteista ja eri suuresti kehittyneestä ahneudesta. Huonoimmat olot on ollut herraskartanoissa. Mutta myös talonpojat ovat tehneet parhaansa pusertaakseen torppareista mahdolli-

simman suuren voiton. Torpparin tavallisimpiin velvollisuuksiin kuului tehdä mies-, nais- ja hevospäivätöitä, antaa tuotteita luonnossa, kuten villoja, marjoja, riistaa y. m., pitää torppa kunnossa ja lisäksi vielä paljon muuta. Työpäiviä oli viikossa monta ja laiminlyönnit rangaistiin ylimääräisillä työpäivillä ellei häätöä heti pantu toimeen. Talvella piti torpparin ilman korvausta talon laskuun tehdä rekiä, kangaspuita, saaveja y. m. veistotöitä. Työpäivä oli tavallisesti pitkä, usein 4:stä aamulla 9:ään illalla paitsi sitä aikaa, joka kului usein pitkään matkaan torpasta taloon. N. s. lisäpäivät, jotka olivat osittain apu-, sakko- ja satunnaisia työpäiviä, sattuivat luonnollisesti kiireimpään aikaan, jolloin torpparin omat työt olisivat vaatineet enimmän ajan. Torppari oli täydellisesti isäntänsä tahdoton palvelija. Eräessä vuokravälikirjassa sanotaan erittäin valaisevasti: »Aina pitää tulla kun käsketään ja tehdä työtä joka lajia ja jollei tottele niin pois töllistä.» Esimerkkinä siitä, minkälaisia nämä työt saattoivat olla mainittakoon, että torpparit välikirjan mukaan olivat velvolliset kyyditsemään talon piit kirkolle ja tuomaan kirkossa luetut kuulutukset isännälle. Jos hän sattui väärin kertomaan näiden sisällön, sai hän sakkoja.

Usein elivät torpparit torpassaan suullisen sopimuksen nojalla. Kun tehtiin kirjallisia vuokrasopimuksia, määräsi luonnollisesti maanomistajan tahto niiden sisällön. Koko vuokravälikirjan kirjottaminen oli oikeastaan tarpeeton toimitus, sillä aina vuoteen 1860 tehtiin kaikki vuokravälikirjat ruotsin kielellä, jota usein maanomistaja paremmin kuin torpparikaan eivät ymmärtäneet. Maanomistajan mielivalta määräsi joka tapauksessa vuokrasopimuksentekijäin väliset suhteet. Ne muodot, jota sopimus usein sai, olivat uskomattomat. Siten pakotettiin torpparit tullessaan ja lähtiessään maksamaan n. s. käsirahoja, jotka usein nousivat moniin tuhansiin markkoihin.

Erään tieteellisen tutkielman mukaan ovat torpparit Keuruun pitäjässä talonpojille tällä tavoin maksaneet 120,000 markkaa ja yhteensä 8 kunnassa on tämä ylimääräinen verotus, jonka köyhimmät ovat maksaneet rikkaimmille noussut $\frac{1}{2}$ miljoonaan markkaan. Torppari, joka aikanaan on huomattavasti kohottanut torppansa arvoa uudisviljelyksillä, saa vielä maksaa ylimääräisiä veroja maanomistajalle, jos hänelle on käynyt välttämättömäksi ennen aikojaan rikkoo sopimus. Kun vuokrasopimus on loppunut tai torppari muuten pienen hairahduksen takia tullut torpastaan hädetyksi, on hän ollut pakotettu jättämään viljelemänsä maan saamatta mitään korvausta siihen sijoittamastaan työstä ja vaivasta maanomistajan vapaasti käytettäväksi. Irtisanomisoikeus on ollut vuokraajan yksinomaisena etuoikeutena, jota hän on torpparin pienimänkin rikkomuksen takia hyväkseen käyttänyt. Tästä on ollut seurauksena, että torpparin on täytynyt elämänehtonsa uhalla tulla maanomistajan tahdon uskolliseksi noudattajaksi. Voidakseen tehdä tämän erinomaisen elävän työväliseensä niin myöntäväiseksi kuin mahdollista on maanomistaja hyvin usein aina viime päiviin saakka kieltäytynyt antamasta torpparilleen ja mäkitupalaiselleen vuokravälikirjaa. Kun maa siirtyi uusiin käsiin, seurasi sitä tavallisesti joko torpparien irtisanominen tai muutoksia vuokrasopimukseen. Suurien kartanoiden torppareita riistettiin kaikkein eniten, mutta heidän asemansa verrattuna muihin torppareihin oli kuitenkin hieman varmempi. Talonpojat, jotka itse saivat kokea raskaan maatyön rasitukset, kohtelivat torppareitaan tavallisesti inhimillisesti, mutta sensijaan häätivät he torppareitaan vähä väliä. Tämän maanomistajien taholta tapahtuneen feodaalisen sorron syyt eivät alkuaan ole johtuneet

niin paljon maanomistajan persoonallisesta voitonhimosta kuin vallitsevista yhteiskuntaoloista. Maan yksityinen omistusoikeus on tämän sorron ensimmäisenä edellytyksenä ja kapitalistinen kehitys tähän nojautuen on synnyttänyt epäkohdat. Kun kerta kaikki maa on joutunut muutamien yksityisten omaisuudeksi ei irtaimella maalaisväestöllä ole ollut muuta keinoa kuin antautua suoranaiseen riippuvaisuussuhteeseen maanomistajiin nähden. Kapitalistisen metsänkäytön ohella nousi metsien ja tämän kautta maan arvo nopeasti. Torppariluokan täytyi tällöin saadakseen edelleen hallita vuokramaansa maata tuottaa maanomistajalle sellaisen tulon, joka vastasi kapitalismin aiheuttaman maanarvon nousua. Se riisto, jonka alaiseksi torppariluokka joutui on niinmuodoin kehityksen luonnollinen tulos. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö vallassaolevan luokan politiikka ole ollut väärä, mutta se osottaa kuitenkin yksityisten maanomistajien osittaisen syyttömyyden epäkohtien syntyyn.

Tällainen kehityksen kulku vaikutti koko yhteiskuntaan. Koviten se kuitenkin sattui torppariluokkaan. Se sai asettua poikkihankaan sellaista kehityksen kulkua vastaan, joka tahtoi hävittää koko luokan. Usea torppari sortui tässä kamppailussa. Osaksi tulivat ne hädetyiksi, osaksi joutuivat sellaiseen kurjuuteen, että olivat pakoitettut jättämään torppansa.

Heti kapitalismin päästyä vallalle oli torppariluokan kehitys lopussa. Vuosien 1865 ja 1890 välisellä ajalla kasvoi torppien luku 63,000:sta aina 71,000:een, mutta vuonna 1901 väheni se 67,000:een, kunnes vuonna 1905 torppia oli vain 65,000. Kovan sitkeytensä avulla on torppariluokka kaikista kärsimyksistään huolimatta pysynyt hengissä. Mutta ne kärsimykset, joita se elämänehtojensa puolesta pääoman painostuksen alaisena on saanut kokea, ovat olleet raskaat. Se kova kuorma, jonka kapitalismi säilytti maaseudun köyhimmän kansanluokan hartioille on tuottanut mitä laajakantoisimpia seurauksia. Kun nuorelle välle kävi mahdottomaksi asettua asumaan maaseudulle joutumatta saman riistomenettelyn alaiseksi, joka säälimättä kahlehti torppareita, seurasi siitä väestön siirtyminen kaupunkeihin ja siirtolaisuus Amerikkaan. Kaupungeissa kukoistava teollisuus otti avosylin vastaan maalta virranneen elävän työvoiman ja niin syntyi tehdasköyhälistö. Tähän siirtymiseen maalta kaupunkeihin ovat myöskin mäkitupalaisten ja kalastajien lapset olleet osallisina. Tältä joukolta ei puuttunut kotiseudun- ja isänmaanrakkautta mutta kylläkin mahdollisuuksia kasvaa ja elää kotiseudullaan. Suurkaupunkien kurjuus on niinollen jossain määrin suoranainen seuraus maan väärinkäytöstä.

1800-luvun loppupuolella alkoivat torpparien valitukset vähitellen päästä vallassaolijoiden kuuluville, vallassaolijoiden, jotka tähän saakka eivät olleet vähääkään välittäneet niistä vääryyksistä, jotka olivat tulleet torppariluokan osaksi. Vuoden 1891 valtiopäivät asettivat komitean tutkimaan torpparioloja. Tähän komiteaan ei valittu yhtään torppariluokan edustajaa. Kun se Senaatilta pyysi varoja tutkimuksen toimitamista varten, evättiin anomus. Nuo 60,000 torppariperhettä olivat silloin vielä liian vähäpätöisiä voidakseen kiinnittää vallassa olevien huomiota. Pahempaa ruokotomutta kuin tämä saattaa tuskin ajatella. Yksityiseltä taholta saatiin kuitenkin varoja kootuksi. Lakiehdotus valmistui kokonaista kymmenen vuotta kestäneen lainopillisen perustelun jälkeen. 1900 vuoden valtiopäivät hyväksyivät sen. Tämä ensimmäinen yritys maaolojen järjestämiseksi ei millään tavalla kyennyt poistamaan sitä vaarallista

kehityssuuntaa, jolle maakysymys oli joutunut. Järjestely ei puuttunut epäkohtien aiheuttajaan, sillä yhä edelleen sai maanomistaja säilyttää rajoittamattoman omistusoikeuden maahan, eikä mitään tehty maanarvon alentamiseksi. Sensijaan sirotekoisesti muodostelluissa lakipykälissä myönnettiin maanomistajille „oikeus” tehdä alustalaisistaan tuottavia ansiovälineitä. Aikaisemmin hyvin erilaisiksi muodostuneet rasi-
tukset järjestettiin nyt yhtenäisen järjestelmän mukaisiksi ja tuomioistuimet ja poliisi-
voima pitivät kyllä huolen siitä, että ne täytettiin. Ajatusta maatyöntekijän pienim-
mästäkään oikeudesta maahan ei ollut havaittavissa. Omistusoikeuden pyhyyttä ei
voitu horjuttaa ja 20-nen vuosisadan alussa annettiin maassamme
laillinen vahvistus feodaaliselle riistomenetelmälle.

Tämän lain nojalla oli vuokranantaja oikeutettu sanomaan irti torpparinsa siinä tapauksessa, että tämä oli joutunut sellaiseen köyhyyteen, jotta vaara saattoi olla tarjolla, ettei tämä olisi kyennyt maksamaan vuokramaksuaan, tai että hän saattoi tilan huonoon maineeseen. Jos torppari syystä tai toisesta oli pakotettu ennen vuokra-ajan päättymistä jättämään torppansa, niin ei hän saanut minkäänlaista korvausta niistä parannuksista, joita hän oli tilaan tai rakennuksiin tehnyt. Kun hän vuokra-ajan päätyttyä jätti torppansa ei hän saanut tekemistään parannuksista korvausta, jos hän oli nauttinut vastaavaa hyötyä torpasta. Jos sato oli vastannut tehtyjä parannuksia, niin lankesi parannettu maa ilman muuta maanomistajalle. Opettavaa on nähdä, mitenkä torpparille hänen tekemistään parannuksista määrättiin korvaus silloin, kun hän ei ollut saanut niistä menoja vastaavaa hyötyä ja edelleen kun maan muokkaaminen oli tullut tavallista kalliimmaksi. Näissä tapauksissa pääsi maanomistaja maksamasta muuta kuin maanarvon nousun, huolimatta siitä, että torpparin oli täytynyt uhrata työtä ja sitä paljon suurempia menoja. Toisessa tapauksessa tuomitsi „Korkea Oikeus” maanomistajan maksamaan ainoastaan maanarvon nousun mutta ei torpparin todellisia menoja, toisessa tapauksessa ainoastaan nämä mutta ei maanarvon nousua. Tämä juriidinen loistokukka vuodelta 1900 on omiaan vääryyttä kärsineissä synnyttämään vihaa lakia s. t. s. porvarillista lakia kohtaan. Tämän lain puoltajat uskaltavat kuitenkin vielä kerskua meidän ikivanhoilla pyhillä laeillamme vaikka pykälät vuodelta 1900 ovat näin läpinäkyviä.

Tässä laissa käytetään vielä irtisanomista rangaistuksena kaikenlaisista hairahduk-
sista.

Nämä pienet yksityiskohdat ovat omiaan valaisemaan sitä käsitystä, mikä lainlaa-
tijoilla oli torppariluokkamme kärsimyksistä ja maakysymyksemme yhteiskunnallisesta merkityksestä. Ei edes viimeisillä valtiopäivillä ole maakysymykseen kiinnitetty sitä huomiota, mitä se todellisuudessa olisi vaatinut. Tyytymättömyys maatyöläisten ja torpparien keskuudessa on käynyt yhä suuremmaksi. Vallassaolijain taholta tehdään vielä kerran yritys tämän tyytymättömyyden laimentamiseksi säätämällä „armollinen asetus torpan y. m. vuokrauksesta vuodelta 1909”. Tämän kautta tasotettiin silmiinpistävimmit torpparia kohdanneet väärydet ja hänen asemansa tuli jonkunverran turvatumaksi maanomistajan mielivallalta. Mutta pääpiirteissään on tämä laki saman hengen tuotteita kuin vastaava aikaisempikin. Maanomistajan omistusoikeutta ei horjutettu ja torpparin verotaakkaa ei yhtään huojaan.

Sosiaalinen liike oli kuitenkin kerinnyt juurtua niin voimakkaaksi maaseudun irto-

aisväestön keskuudessa, etteivät lakimieskunnan paikkausyritykset voineet pidättää työläisiä vaatimasta feodaalisen maajärjestelmän poistamista. Maan torpparijärjestöt vaativat koko torppariluokan vapauttamista riippuvaisuussuhteestaan maanomistajiin. Tarkistamatta erityisesti kantaansa maakysymykseen nähden ryhtyi sosialidemokraattinen puolue ajamaan torpparien asiaa. Torpparikysymykseen nähden olivat porvarilliset puolueet, jotka tähän saakka olivat elämän ja kuoleman uhalla taistelleet tosiaan vastaan, pakoitettuja ryhmittymään yhteisen ohjelman ympärille. Ensimmäinen omistavien luokkien yhteenliittyminen köyhälistöä vastaan tapahtui eduskunnassa maanomistajien suotuisan yhteiskunta-aseman säilyttämiseksi. Torppariluokan vapauttaminen maanomistajien riippuvaisuudesta muodostui molempien ohjelmien mukaan oleellisesti toisistaan eroaviksi. Maatilkkuuahan viljelevinä katsoivat torpparit olevansa paremmin oikeutettuja maahan kuin maanomistajat, jotka ainoastaan ovat kantaneet vuokramaksut ja tahtivat he suurin piirtein katsottuna suorittaa maanomistajille maan hinnan sen arvon mukaan, mikä sillä oli silloin, kun he ryhtyivät torppaa viljelemään. Maanomistajien asianajaja, porvarillinen eduskuntaryhmä vaati taasen torpparia suorittamaan maksuksi torpasta sitä korkeaa hintaa, mikä sillä nyt kapitalismin aiheuttaman maanarvon nousun ja torpparin oman työn tuloksena on. Kysymys maanomistajan ja torpparin välisen suhteen lopullisesta selvittämisestä on niin sekasotkuinen, että tyydyttävää ratkaisua on mahdoton löytää. Ratkaisussa on otettava huomioon torpparin työ, hänen kärsimänsä vääryys, hänen mahdollisuutensa vastaisuudessa kantaa velka- taakkaa, maanarvon nousu ja monet muut seikat. Mutta jo yksistään se ajatus, että maanomistajan vielä pitäisi saada rahallinen korvaus maasta, josta torppari tavallisesti jo päivätoillään on suorittanut moninkertaisen hinnan, osottaa mitä suurinta sokeutta vanhoja epäkohtia arvioitaessa ja maaseudun ja koko maan väestön tulevaisuutta luottaessa.

Mutta eivät ainoastaan torpparit vaan myöskin mäkitupalaiset ja kalastajat ovat raskaasti saaneet tuntea tämän yhteiskuntajärjestelmän luoman taakan. Maanomistajan täydellinen omistusoikeus maahan on antanut hänelle oikeuden verottaa niitä, jotka asuvat hänen maallaan. Erikoisesti vailla minkäänlaisia oikeuksia on kalastajaluokka ollut, sillä ei ainoastaan maa vaan myöskin meri, lukuunottamatta muutamia osia aavasta merestä, on ollut omistavan luokan hallussa. Voidakseen tällaisten olojen vallitessa harjottaa ammattiaan on kalastajan täytynyt antaa osan työnsä tuloksista maan ja veden omistajalle, ollen tämä verotus usein uskomattoman rasittava. Ei edes silakan kalastus, joka on kalastajaväestön pääelinkeinona ole ollut vapaa tästä verosta. Arvokkaamman kalan pyytäminen on ollut vedenomistajan erikoisoikeutena ja niinollen omistamattomille luokilta kiellettyä. Edelleen on metsästyoikeus kuulunut omistavalle luokalle, huolimatta siitä, että köyhimmät, jotka eivät omista karja- eikä maanviljelystuotteita, olisivat niin kipeästi kaivanneet talouteensa niitä lisiä, mitä metsästy voi tuottaa. Mäkitupalaisille ja kalastajille on lukemattomia kertoja kieltäydytty antamasta vuokrakirjoja, jotta niistä olisi tullut mitä tottelevin työkone maanomistajalle. Niin pitkälle on hävyttömyys mennyt, että maanomistaja lakiin nojautuen on kieltänyt kalastajia oleskelemasta meren luodoilla. Tämä vääryys ei kohdistu ainoastaan muutamaani yksityisiin, vaan koko yhteiskuntakerrokseen.

Tämä riittääköön maaolojen varjopuolista pienin piirtein. Tilasto osottaa yhtä sur-

kuteltavia tietoja suurin piirtein. Vuonna 1901 työskenteli 71 % maan väestöstä maanviljelystöissä. Maataomistavia oli vain 23 % maaseudun perheistä. Näistä 16 % hallitsi yksityismaasta 55 % kun taasen 84 % omisti vain 45 %. Kolmessasadassa Suomen maalaiskunnassa ei maataomistavien luku nouse edes 10 % väestöstä. Herraskartanoiden luvatussa maassa, Länsi-Uudellamaalla on pitäjiä, joissa maataomistava väestö tekee 3,9 ja 2,4 % koko väestöstä. Maalaisväestöstä on 34 % viljellyt vuokramaata. Maanomistajista on 60 % viljellyt maata ilman torppareita, 30 %:lla on ollut 1—3 torpparia, 355 tilalla on ollut 21—100 torpparia ja 21 tilalla on ollut yli 100 torpparia.

Yleisesti jo tunnustetaan että maamme on jo kauan seissyt vaikeasti ratkaistavan maatalouspoliittisen kysymyksen edessä. Ei kyllin siinä, että maanomistajasta riippuvainen kansanluokka on ollut ankaran painostuksen alaisena, vaan ovat nämä olot järkyttäneet koko yhteiskuntaamme. Väestön siirtyminen kaupunkeihin ja köyhyys maaseudulla ovat olleet suoranaisia seurauksia maanomistajan rajattomasta oikeudesta maahan. Epäsuorasti vaikuttavat maanomistulosolosuhteet siihen, että köyhyys kaupungeissa on vallalla. Viimeisten vuosikymmenien aikana on keskeytymätön virtaus kaupunkeihin tapahtunut, jonka ohella torpparien, mäkitupalaiisten ja kalastajien lapset ovat säännöllisesti lisänneet teollisuuskapitalismin elävää voimaa. Tämä nuoriso, joka istutetaan vieraaseen maaperään lisää työttömien ja kaupunkivetelysten joukkoa. Heidän sielunelämänsä ja sivistyksensä on suhteellinen sen huolenpidon kanssa mitä yhteiskunta heille on antanut. Kun nyt tällaisina murroskausina „pohjasakka” nousee pinnalle ja siellä tekee itsensä epämieluisasti huomatuksi, niin muista silloin sinä katkeroitunut kansalainen, mitkä luonnonlait ovat synnyttäneet näin paksun sakkakerrostuman. Yhteiskuntamme kehitys on vienyt tähän. Ja vastuu siitä ei lankea riistetyille, jotka nyt kapinoivat, vaan pikemminkin vallassaolleille, jotka välinpitämättömästi katselivat kuinka kehitys kulki kohti onnettomuutta. Siitä ei voida olla eri mieltä, etteikö porvaristomme ole antanut maanomistajan vapaasti hyötyä köyhemmän kansankerroksen kustannuksella sellaisella tavalla, ettei sitä hevillä puolusteta eikä anteeksi anneta. Vallassaolijoiden välinpitämättömyyttä noita yhteiskunnallisia ilmiöitä näkemään ei voida selittää yksinomaan omistusoikeuden pyhyiden kunnioittamiseksi, ja jos omistusoikeus maahan on ollut syypää kaiken tämän kurjuuden syntyyn, mikä maaoloissa vallitsee, niin on myöskin osotettu, että porvaristo, joka yhä edelleen tahtoo tukea yhteiskunnan olemassaoloa yksityisomistusoikeudella, ei kykene yhteiskuntaa johtamaan.

Ne toimenpiteet, joihin porvarilliset vallanpitäjät ryhtyivät parantaakseen näitä yhteiskunnallisia tauteja, ovat osuneet väärään ja olleet perin vähäpätöisiä. Vuonna 1887 myönnettiin 150,000 markkaa torppien muodostamista varten itsenäisiksi tiloiksi Kuopion läänissä. Rahat annettiin talonpojille sensijaan että ne olisi annettu torppareille ja koko yritys meni myttyyn. Lahjoitusmaatalonpoikien historia on kaikkein loistavin osa tässä kurjuuden historiassa. Ne olivat joutuneet Viipurin läänin ollessa yhdistettynä Venäjään saksalaisen itämerenmaakunta-aatelin alustalaisiksi. Vuonna 1837 menettivät he oikeuden asua maallaan, jos hovinherra sen tahtoi. Silloin syntyi meteli. Valtiomahhti toimi silloin jo sen sananparren mukaisesti, että ensin rauhoitettava ja sitten vasta annettava uudistuksia, ja antoi talonpoikien tuntea miltä lyijy mais-tui. Tällaisen oikeudenjaon edessä katsoivat he viisaimmaksi peräytyä. Vuonna 1867

tuli vihdoinkin uudistus siinä muodossa että valtiopäivät myönsivät lainan hovien lunastamista varten valtiolle. Muuten on koetettu hankkimalla väestölle omia koteja kiinnittää sitä maahan. Paljon kauniita sanoja on sanottu, kirjavia puheita ja suurta suuta pidetty köyhän maalaisväestön aseman parantamiseksi, mutta kun maan yksityisomistusoikeus on ollut rajoittamaton, joka juuri on ollut kaiken pahan alku, niin ei kaunis huolenpito ole kyennyt parantamaan yhteiskuntaoloja.

Tästä johtuu, että porvaristo on osallinen kaikkeen siihen mitä näinä päivinä tapahtuu. Ja lieneekö oikein sanoa „osallinen” kun sama porvaristo, joka nyt täyttä kurkkua huutaa kirousta „anarkialle” ja kuolemaa „kapinoitsijoille” itse sinä aikana, jolloin kaiken tämän edellytykset ovat syntyneet, on ollut peräsiemessä. Aina viime päiviin saakka on se vielä kieltäytynyt nyhtämästä irti pahuuden juuria. Kuinka voikaan näiden näytelmien edessä, jotka suureksi osaksi johtuvat maaseudulla vallitsevista epäkohdista, todistaa, että meidän porvarillinen eduskuntaenemmistömmä on vastustanut torpparien vapauttamista inhimillisillä ehdoilla, taikka että se ryhmä nojautuen siihen omistusoikeuteen, joka sallii, että 23 % maalaisväestöstä saa yksin omistaa kaiken maan ja 16 % näistä 55 % yksityismaasta samalla kuin 16 % omistaa vain 4 % siitä, yhä edelleenkin tahtoo tämän vähemmistön hyötymistarkoituksien tyydyttämiseksi myöntää sille maan kaikki luonnonrikkaudet. Kuinka voi se yhteiskunta tuntea syyttömyytensä, joka muutamia vuosia sitten rauhallisena saattoi katsella, miten eräs miljoonien omistaja keskellä talvipakkasia lain voimalla häätää kodeistaan ne, jotka koko elämänsä ijan olivat raataneet hänen ja koko yhteiskunnan edestä.

Meillä on tosin maailman kansanvaltaisain eduskuntalaitos, mutta ne jotka ovat olleet vallassa silloin, kun yhteiskunnan pahimmat epäkohdat ovat päässeet kehittymään, niillä on myöskin tässä eduskuntalaitoksessa ollut määräämisvalta. Tätä ovat he käyttäneet yksinomaan „yhteiskunnan säilyttämiseksi” s. t. s. sen kapitalistisen riistojärjestelmän säilyttämiseksi, joka niin epäinhimillisesti ja julmasti on pidellyt kourissaan sekä kaupunkien että maaseudun alempia kansankerroksia. Sosialidemokratian avulla eduskunnassa saavutetut tulokset ovat etupäässä tarkottaneet työväestön suojaamista kaikkein törkeimmiltä epäkohdilta. Mutta jokseenkin yleiseksi on vähitellen juurtunut se käsitys, että pahuuden syitä ei voida saada poistetuiksi parlamentaarista tietä. Sillä yksityisomistusoikeuden rajoittamattomuudesta niin maahan, veteen kuin teollisuuteen, joista kansamme saa elatuksensa, saamme hakea nyt vallitsevien epäkohtien edellytykset.

Pyhän omistusoikeuden muuriin ei voida meillä lovea lyödä niinkauan kuin suurporvariston ja pikkuporvariston edustajat pitävät huolta vuosisataisen vääryyden säilyttämisestä. Niinkauan kuin yhteiskunnan enemmistö ei saa järjestää edes tärkeimpien tuotantovälineiden ja luonnonrikkauksien käyttöä, niinkauan syntyy uusia epäkohtia, joita ei keritä tasottaa niillä uudistuksilla, joita hätätilassa tavallisesti myönnetään mutta jotka sitten kun rauhallisuus on palautunut supistuvat vain tyhjiksi korupuheiksi.

Maakurjuuteen olisi kuitenkin uudistustaitse saatu aikaan helpotusta, jos vallassa olevat olisivat määränneet veron viljelyskelpoiselle viljelemättömälle maalle, mutta

omistavan luokan edut taikka yksityisomistusoikeuden pyhyys on ollut kalliimpi kuin yleinen hyvinvointi.

Ei ihme, jos tyytymättömyys eduskuntaa kohtaan on kasvanut ja hädässäolevat vaatineet nopeampia toimintatapoja

Kansan mies.

.....

Järjen sanoja aseista.

Rauhan aikana, pysähtyessämme katsomaan suurenmoisia sotavarustuksia, linnoituksia, panssarilaivoja, loppumattomia jonoja kivääreillä varustettuja sotamiehiä, y. m. heräsi ajatus siitä, mihin tilaan maailma mahtaisikaan joutua, jos kaikki nämä koneet pantaisiin täyteen käyntiin. Mielikuvitus alkoi loihkia esiin niin hirveätä kurjuutta ja hävitystä, että meidän täytyi se katkaista lohduttamalla itseämme sillä, että aseita ei koskaan tulla käyttämään. Nehän ovat vain tasapainon ja rauhan säilyttämiseksi, jotta kunnolliset elinkeinot saisivat vapaasti kehittyä. Järki sanoi, ettei murha-asetta taota murhan estämiseksi, vaan sen tekemiseksi. Mutta järjen sanoja ei kuultu, sillä niitä edusti vain vähemmistö.

Maailman sota puhkesi. Tällaiseen tilaan ovat Euroopan saattaneet a s e e t, tämä „kansojen turva“.

Aluksi kiisteltiin siitä, kuka oli sodan aloittanut. Saksahan sen aloitti, sanoivat ympärysvallat yhteen ääneen. Saksa julisti sodan rikkoen siten yleisen rauhan, jota me emme olisi koskaan rikkoneet. Mutta saksalaiset „näyttivät toteen“, että juuri ympärysvallat olivat pakottaneet sen aloittamaan sodan, koska näiden monin verroin suuremmat ja suhteellisesti nopeammin kasvavat sotavarustukset olivat ilmeisesti tähdätyt Saksaa vastaan. Pelastaakseen luonnolliset elämisen oikeutensa köyhemmän Saksan täytyi julistaa sota kiireesti asettautuvia varakkaampia naapurivaltoja vastaan. Ja miksi Englanti julisti sodan Saksalle? Saksahan olisi mielellään jättänyt sen rauhaan. Olemassaolonsa säilyttämiseksi Englannin „täytyi“ julistaa sota. Eihän Englanti voinut toimetonna katsella muiden valtojen kukistumista ja samalla tyynesti odottaa omaa vuoroaan. Näin alkoi maailman suuri puolustusota, jolloin kukin kansa pani viimeisetkin hävitysvoimansa liikkeelle oman olemassaolonsa säilyttämiseksi.

Yksityisiä taistelijoita innosti tunne siitä, että he sotivat jalon ja oikean asian puolesta. Mutta järki voittaa ajan pitkään tunteen. Heräsi kysymys siitä, onko tunne pätevä sanomaan mikä on oikein ja mikä väärin, koska se käskee saksalaista toimimaan aivan päinvastoin kuin englantilaista. Miten voi-

vat oikeus ja totuus olla riippuvaisia pituus- ja leveysasteista? Alettiin vaatia selitystä m i k s i sodimme.

Ja selitys tuli yhtäikaa kummaltakin puolen rintamaa: Me taistelemme pysyväisen ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi.

Sotavarustusten alituinen lisääminen kävi kansoille liian raskaaksi. Siitä täytyi tehdä loppu. Senvuoksi, puhtaasti taktillisista syistä, pantiin kaikki tehtaot ja konepajat takomaan lisää aseita. Ihmisen henki ei ollut kyllin turvattu, niin kauan kuin rajan toisella puolen varusteltiin. Heräsi jalo kaipuu estää väkivaltainen hengen rüistäminen ihmisiltä, ja senvuoksi, ainoastaan taktillisista syistä, otettiin pari miljoonaa ihmistä hengiltä. Ja sitä jatketaan yhä vielä, sillä eihän uhrauksia pidä säästää, kun on niin jalosta päämäärästä kysymys. Uusimallisten kanuunain yhä kasvava voima tuotti levottomuutta. Ovatko ihmisten kodit ja omaisuus enää turvatut. Se ei näyttänyt varmalta, mutta se oli tehtävä varmaksi. Eikä tämänkään ylevän päämäärän saavuttamiseksi säästetty uhrauksia. Sen puolesta oltiin valmiita hävittämään raunioiksi Euroopan parhaat seudut ja häätämään kodeistaan sadat tuhannet rauhalliset ihmiset. Mutta kaikki tämä on ainoastaan keinona lopullisen hyvän saavuttamiseksi, sanovat taisteluintoiset.

Preussiläinen militarismi, kas siinä kaiken pahan alkujuurit, sanovat ympäräysvallat. Siis kaikki aseisiin sen murtamiseksi. Saksalaiset asiantuntijat pitävät tätä katsantokantaa perin lyhytnäköisenä. Asioita seikkaperäisemmin tutkittuaan, ovat he tulleet siihen tulokseen, että Englannin merenherruus ja siirtomaanpolitiikka ovat onnettomuuden varsinaisina lähteinä. Preussiläinen militarismi on sitävastoin hyvä asia, koska se on tarkoitettu juuri Englannin yliherruuden kukistamiseksi.

No niin, tässä pieni erimielisyys viisaiden kesken. Emme tahdo heidän kiistaansa puuttua. Pääasiassahan he kuitenkin ovat kaikki samaa mieltä, siinä nimittäin, että **ainoa ja paras keino pikaisen ja pysyväisen rauhan saavuttamiseksi on — sodan jatkaminen.**

Mutta järki! Minne se on joutunut? Se on teljetty vankiloihin. Karl Liebknecht Saksassa, E. D. Morel Englannissa ja sadat muut ovat saaneet kalliisti maksaa järkevät sanansa. Mutta järjen täytyy sittenkin lopulta voittaa, sillä kuten Georg Brandes on sanonut, ei ole kuin yksi tie lopulliseen voittoon ja se on järjen voitto.

Me suomalaiset, varsinaisten melskeiden ulkopuolella ollen, olemme voineet kauan säilyttää järkemme selvänä.

Mutta nyt, kun sota on leimahtanut liekkiinsä meidän maassamme, on järkemme samalla sokaistu. Me alamme alusta maailmansodan vanhat kiistat

kuka aloitti sodan, kuka ensin asestautui, kuka pakoitti toisen ryhtymään tähän „viimeiseen“ keinoon, jota emme ole itse tahtoneet? Taistelijat ovat vielä tunteittensa vallassa vastapuolueen kavaloiden hankkeiden johdosta. Mutta kohta mekin alamme kysyä, miksi taistelemme. Ja vastaus tulee kummaltakin puolen: todellisen rauhan saavuttamiseksi me sodimme.

Kun Kerenski kesällä sanoi: „Kirottu olkoon se, joka nyt tahtoo lopettaa sodan“, tuomitsimme hänet yksimielisesti, niin porvarit kuin sosialistitkin. Mutta kuka suomalainen ei olisi nyt valmis huudahtamaan Kerenskin tavoin?

Tuntuu siltä kuin ase olisi jonkinlainen taikakalu, joka samalla kuin siihen käy käsiksi sokaisee järjen. Me luulemme pitelevämme onnen valtikkaa, jolla saa kaikkea, mitä toivoo. Ja meillä onkin käsissämme ainoastaan kirottu tuhokalu, joka hävittää kaiken, minkä ihminen on kyennyt luomaan — ja lopuksi oman omistajansakin.

Suomen kansa ei ole niin huonoa kuin miksi olemme sitä luulleet. Näemme, että meillä on tuhansia miehiä, jotka ovat valmiit uhraamaan kaikkensa jäljelle jääneiden ja tulevien polvien hyväksi. Tätä parasta vertansako Suomen nyt täytyy vuodattaa, ennenkuin se oppii ymmärtämään aseiden todellisen kirouksen?

Järki hoi, älä jätä!

Antimilitaristi.



HINTA 50 P:NIÄ
